

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Het toezicht over de rechtsprekende functie in het voorbereidend onderzoek

Rede uitgesproken door de Heer H. BEKAERT, Procureur-Generaal op de plechtige
openingszitting van het Hof van Beroep te Gent op 15 September 1949

Gans het stelsel onzer instellingen steunt op het principe der nationale soevereiniteit, dat door de Franse Revolutie werd afgekondigd en dat, tijdens de laatste eeuw, de moderne staatsstructuur, op alle gebied heeft doordrongen.

Van het begin af dier omwenteling werd het dogma der monarchie naar goddelijk recht, vervangen door het begrip der soevereiniteit van de Natie, begrip dat zich aan de volkeren en aan de opkomende nationaliteiten opdrong met al de verleidingskracht van een metaphysische waarheid, zo onbetwistbaar en zo dogmatisch als de grondvesten van het oud regime zelf. Dit principe werd weldra de grondslag van alle Constituties van het « liberaal » type (1) en in de loop van de rumoerige XIX^{de} eeuw, werd het bevestigd en ingeroepen door al de verdrukte volkeren.

Vóór enkele tijd, nl. op 10 December 1948, kondigde de algemene vergadering van de Vereenigde Naties in haar Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (art. 21 al. 3), nog af : « De wil van het volk » vormt de grondslag van het gezag der openbare » machten. »

Een recent verslag, opgenomen in het Staatsblad dd. 6 Augustus 1949 (2), stelt opnieuw in het licht dat alléén de Natie of liever de nationale wil, de bron is van de openbare macht.

Moet ik U herinneren, Mijne Heren, dat het toenemende inroepen van en de voortdurende herinnering aan een rechtsbeginsel, dat eertijds met het prestige van de onbetwistbaarheid was getooid, mij wel enigszins bekommert?

Ik ben geneigd aan te nemen dat deze aandrang verraadt dat bij de mens het aanvankelijk geloof geschokt werd; deze aandrang kan ook wijzen op het ontstaan van een vaag, maar toenemend bewustworden van gevaren die zich opstapelen rond een postulaat, dat de sluitsteen vormt van het hedendaagse staatsrecht.

In een werk verschenen in 1913, meent Leon Duguit dat « in de hedendaagse opvatting van het publiek

recht, de soevereiniteit niet meer op het voorplan komt ». (3) Zij schijnt inderdaad, gedurende de laatste vijftig jaren, steeds op toenemende wijze aangetast te zijn geweest door de moderne ideologische oorlogen.

Gisteren nog was het uitoefenen der openbare macht, met prestige en eerbied omgeven, omdat diegenen die ze uitoefenden, de achtbare mandatarissen schenen te zijn van de *collectieve wil*. Tegenover dit metaphysisch begrip van een onaantastbare werking der maatschappij, stellen de modernen geleidelijk, eerst in bijzonderheden daarna in het essentiële, het meer rechtstreeks vatbaar begrip van sociale functie : voor hen heeft een instelling op zichzelf geen waarde, zij bestaat slechts door de uitwerking welke zij op het collectief leven teweegbrengt.

Onder invloed van deze gedachte hebben, zoals Leon Duguit het doet uitschijnen, de omvormingen van het publiek recht, de moderne theorieën van de Staat doordrongen en de administratieve praktijk scherp gescheiden, van de denkwijze en de actie eigen aan de gerechtelijke orde.

Mijn deelname aan de bedrijvigheid van zekere bestuurlijke diensten, zowel als mijn tegenwoordigheid gedurende vijf jaar in het hoofdbestuur, hebben mij toegelaten vast te stellen dat dit onderscheid minder toe te schrijven is aan de handelingen van de persoon die de openbare functies uitoefent, dan aan deze van de particulieren of van degenen die enig belang hebben te doen gelden ! Zo komt het dat het meerendeel der individuen en dat zelfs goed beslagen personaliteiten, zich in zeer « verschillende » voorwaarden uiten, wanneer zij zich tot een ambtenaar of tot een magistraat wenden !

Nochtans duidt van nu af de evolutie der zeden en staatsbegrippen een oriëntering aan, naar de assimilatie der gerechtelijke actie met de administratieve verichtingen. Het algemeen gebrek aan voldoende vorming van de burgerzin, laat niet toe aan sommigen die van ver of nabij met het openbaar leven der Natie te maken hebben, de juiste waarde te schatten

of zelfs eenvoudig de grote grondprincipes te beseffen, welke het integraal bestaan van het patrimonium onzer instellingen waarborgen?

Heden weigert men aan te nemen, en, in alle geval, verdraagt men moeilijk, dat de onafhankelijkheid in denken en handelen, eng met het uitoefenen der publieke functies verbonden moet blijven en dat zij volkomen overeen te brengen is met organisatie-zin en hiërarchie! Daar waar vroeger de onafhankelijkheid als een waarborg scheen voor het individu tegenover de massa of een bescherming voor de zwakke tegenover de sterke, wordt zij heden aangezien als een onverdragelijke hinderpaal voor de invloeden, of, ten minste, als een armzalige opvatting van alle staatszin ontbloomt.

Ik neem mij niet voor, de redenen dezer evolutie op te sporen. Ik kan ze slechts vaststellen en U zeggen hoe zeer ze mij verontrust, zowel voor de toekomst der gerechtelijke orde als voor deze van het Land. Gewis neem ik aan, dat de uitstekende hoedanigheden welke in het verleden de glorie onzer instellingen uitmaakten, in enkele onzer grote administraties schijnen te ontbreken en, laten we het erkennen, ook in enkele van de te haastig hernieuwde kaders der gerechtelijke orde; eveneens moet ik aannemen dat de oorlog met zijn nasleep van omkoperij, van vastberaden aanvallen op alles wat met eer en rechtshedenheid de verwonde Natie vertegenwoordigde, een inzinking verhaast heeft, waarvan de weerslag zich in gans de staatsstructuur laat aanvoelen; ik neem eindelijk aan dat het misbruik van zekere vrijheden en de veralgemeende afwezigheid van de maatschappelijke tucht, die het noodzakelijk gevolg is van de voordelen verbonden aan het collectieve leven, de bedrijvigheid belemmeren en de onafhankelijkheid hinderen van al diegenen aan wie de zware verantwoordelijkheid opgelegd is een rechtvaardige regel toe te passen, de billijke bescherming der zwakken te handhaven of eenvoudigweg het belang van allen de bovenhand te verzekeren op de individuele zelfzucht.

De opstellers der thermidorische grondwet van 5 Fructidor jaar III, hebben in de voorafgaande titel, een paralleltabel opgemaakt der *plichten van de mens* tegenover zijn rechten:

« De verplichtingen van eenieder tegenover de » *Maatschappij*, zegt art. 3 van deze plichten-tabel, » bestaan er in, ze te verdedigen, ze te dienen, te » gehoorzamen aan de wetten en diegenen te eer- » *biedigen die de organen van de Maatschappij zijn.* »

Sedertdien hebben de opvattingen geëvolueerd en, op dit gebied, zou ik voorzeker stof vinden om de geest des tijds kenmerkend te schetsen. Zulks zou nochtans aanzienlijke uiteenzettingen vergen; ook heb ik het geschikter geoordeeld een preciese vraag te ontleden, die de juiste aard zal bepalen van deze functie welke ons, in de Staat, een bijzondere doch al te zeer miskende rol opdraagt.

De soevereiniteit der Natie zou slechts een geestesbespiegeling zijn, indien de grondwettelijke daad geen bepaalde regels vestigde en instelde, volgens welke de controle van het volk kan geschieden over de gedragingen van *al diegenen* die de openbare macht uitoefenen. (4)

« Het is hoofdzaak » zegt Jellinek, daarin beaamd door Carré de Malberg, « dat het uitoefenen der openbare macht in *elke akte* zou gegrond zijn op de wil der collectiviteit... » De beperking van de duur der politieke mandaten, laat aan de kiezers toe, periodiek het gebruik dat de verkozenen er van maken, na te gaan. De verkozen vergaderingen controleren de bedrijvigheid der uitvoerende machten, volgens afdoende modaliteiten bepaald door de Grondwet en

de wetten. De wijze waarop het toezicht over de rechtsprekende functie der hoven en rechtbanken uitgeoefend wordt, is nochtans minder merkbaar en ten andere ook minder bekend. Zodra benoemd treedt de magistraat handelend op, zonder mogelijke tussenkomst van de Staatsmacht die hem benoemd of aangesteld heeft; wat zijn beslissingen betreft, is hij vrij van iedere overheid, tenzij deze van het gerechtelijk korps handelende door verbreking of te-nietdoening, en, bij ontstentenis van elk specifiek toezicht-orgaan op de bedrijvigheid van geheel dit korps, kan men de indruk hebben dat er zich hier op het beginsel gehuldigd in de « *Déclaration des Droits de l'Homme* » van 1789, volgens welke « de Maatschappij het recht bezit rekenschap te vragen aan ieder *openbaar agent* van zijn administratie », een te betreuren uitzondering voordoet.

In werkelijkheid ontsnapt de rechter niet aan de controle der Natie; hij is, volgens Carré de Malberg, een « orgaan van de collectiviteit » en te haren opzichte, is het even zo noodzakelijk dat elk zijner daden zou gegrondvest zijn op de « *wil van de collectiviteit* » (zie nota 4). Om de draagwijdte der controle uit te oefenen op de rechtsprekende functie, nauwkeurig te schatten, is het nodig vooraf, de aard dezer functie, juist te bepalen.

Ik heb zoëven gezinspeeld op de recente opvatting die er toe strekt de actie van rechtspreken te verwarren in het geheel der functies welke ondergeschikt zijn aan de voorafgaande daad van de wet. Deze opvatting maakt noch onderscheid, noch verschil tussen het feit van de ambtenaar die wettelijk voorziene toelatingen verleent en het vonnis, door de rechter uitgesproken. Het is waarschijnlijk aan deze simplistische zienswijze te wijten dat auteurs zoals Esmein, spreken van de « *administration de la justice* ». (5)

De meer genuanceerde werkelijkheid, is minder gemakkelijk te vatten, en de gejaagdheid onzer eeuw schijnt niet meer de nodige tijd te laten, om die werkelijkheid op te sporen. De functie van rechtspreken is niet ingegeven door de beweegredenen eigen aan de administratieve actie; volgens de uitdrukking van Carré de Malberg (6), « past de rechterlijke beslissing het geldende recht toe, op een huidig geval, het stelt vast en verklaart subjectieve rechten bij toepassing van het objectief recht ». Blijkbaar is de rechter dus onderworpen aan de imperatieven der objectieve wettelijke regels; hij kan zich niet, zoals dit wel het geval is met de organen van de uitvoerende macht, aan de verplichting onttrekken, de wet uit te voeren of gebruik te maken *van de machten hem door haar toegekend*. (7) Het verband dat tussen hem en de wet ontstaat, is een *rechtstreekse verhouding* en, van hoog tot laag in de gerechtelijke structuur, brengt ieder magistraat of elk rechtscollège deze rechtstreekse verhouding tot stand tussen hem zelf en de wet, uitdrukking van de algemene wil. Er bestaat geen enkel orgaan om, in zijn naam, vóór de Natie te verantwoorden. (8) Het is een der redenen waarom de *eerste Franse grondwet* van 3 September 1791 (Titel III art. 25) geëist heeft dat de naam der rechters in elk vonnis uitdrukkelijk zou vermeld worden.

* * *

Het ontbreken van elke hiërarchische verantwoordelijkheid, — in vergelijking met het aanmaningsrecht en de plicht van de uitvoerende openbare macht om uitleg te verstrekken (9) — heeft de Natie niet ongewapend gelaten tegenover de rechter. De bestuurlijke organisatie is pyramidaal; zij eindigt bij de Minister en de controle uitgeoefend op deze laatste door het Parlement, geschiedt automatisch op gans het hem ondergeschikt raderwerk. De *rechtstreekse*

verhouding tussen de rechter en de wet, ontsnapt noodzakelijk aan deze navorsingswijze, zegt Merkl. (10) Maar deze verhouding moet dan ook een *rechtstreekse* contrôle door de Natie omvatten, contrôle door de Grondwet en onze wetten mogelijk gemaakt dank zij de strakke vormen van de rechtsprekende functie, waarover wij het hierna zullen hebben.

Volgens Carré de Malberg (11), « is de soevereiniteit een « overheersende macht, maar toch niet ontdaan van elk rechtsbegrip » en Duguit (12) onderlijnt dat de rechter geen enkel recht van « weerstand tegen de wet » bezit. Aldus is de geldigheid van de rechtspreekende functie ondergeschikt aan vormen en voorwaarden, waarvan de hoofdzakelijke draagwijdte juist tot doel heeft, de bestendige en rechtstreekse contrôle van de Natie mogelijk te maken. Ik heb niet het inzicht de talrijke voorwaarden op te sommen welke vereist zijn opdat een gerechtelijke beslissing de kracht en de uitvoerende uitwerking bekomme, die er een staatsakte van maken. Gewis zijn al deze voorwaarden onontbeerlijk, maar enkele ervan, zijn meer in 't bijzonder bestemd om een bestendige en daadwerkelijke contrôle te verzekeren over het gebruik door de rechter, van de machten hem door de Natie opgedragen. (13)

Sinds het ontstaan der vrije instellingen, is aldus de handeling van de rechter opzettelijk van alle geheimheid ontdaan. « Het onderzoek » zegt art. 96 der franse Grondwet van 24 Juni 1793, is *openbaar*. De rechters en scheidsrechters *beraadslagen in het openbaar*, zegt art. 94 van dezelfde Grondwet. *Zij uiten hun mening met luider stemme. Zij motiveren hun beslissingen, enz...*

Zonder twijfel hebben de nadelen der openbare beraadslaging, zich spoedig laten gelden, want de Grondwet van 5 Fructidor jaar III (22 Augustus 1795) heeft ze afgeschaft om, in haar art. 208, een opvatting aan te nemen welke, op weinig na, deze is die wij nu nog kennen. « De zittingen der rechtbanken « zijn openbaar; de rechters beraadslagen in het geheim; de vonnissen worden met luider stemme uitgesproken; zij zijn met redenen omkleed en vermelden de termen van de toegepaste wet ». De artikelen 96 en 97 onzer Grondwet, drukken zich niet anders uit.

De openbaarheid der debatten, de openbaarheid en de motivering der vonnissen, zijn eigenlijk de middelen waarop de constituant zich gewoonlijk beroept, om aan de Natie toe te laten rechtstreeks haar contrôle op de rechtspreekende functie uit te oefenen. Daar hij tegelijkertijd de persvrijheid waarborgt, verzekert hij een brede verbreiding van de handeling der rechters, op zulke wijze dat iedereen in staat is, persoonlijk de overeenstemming van die handeling met de wet, na te gaan. De magistraat, — en ik meen hier de officier van het Openbaar Ministerie die aan het rechterlijk debat deelneemt (14) met de rechter op gelijke voet te mogen stellen, — de magistraat, zeg ik, alhoewel hiërarchie onverantwoordelijk (zijn beslissingen worden alléén verboden of te niet gedaan) blijft sociaal verantwoordelijk tegenover de nationale collectiviteit, wier decreten hij toepast.

Het zal aan Uw scherpzinnigheid niet ontgaan zijn, hoe gewichtig de terugslag is van een arrest, een vonnis, een rechtspraak op het openbaar leven van een Natie. In gevolge hun doordringende blik op het staats- en maatschappelijk leven, hebben de hoge gerechtshoven dikwijls een collectief onheil kunnen voorkomen of er een einde weten aan te stellen, (15) en aldus kunnen vaststellen in welke mate hun handeling en de wil van de Natie, overeenstemmend zijn.

De onafhankelijkheid aan de rechter verleend, is dus slechts een uitzicht van zijn onderwerping aan de juridische orde, die hij gelast is toe te passen; zij is

ook slechts een nieuwe uiting der algemene ondergeschiktheid der openbare macht aan de wetten die van haarzelf uitgaan; (16) zij is *geen recht* waarvan de rechter afstand kan doen of dat hij kan invoeren, ter voldoening zijner eigen verzuchtingen of ter verwikkeling van zijn persoonlijke doelstellingen. Voor de rechter is de onafhankelijkheid een *plicht*, zij behelst *positieve lasten* welke zich versmelten met de verplichtingen eigen aan de rechtsprekende functie.

Hier vindt men dus niets gelijkaardigs meer met de administratieve hiërarchie; geen mogelijkheid voor de hogere gerechtshoven, aan de lagere rechtbanken iets op te leggen; (17) zelfs het aanmaningsrecht van de Minister van Justitie, de Procureur-generaal en de Procureur des Konings in de geschrevene strafrechtspleging, vervalt bij het rechterlijk debat ! Ieder magistraat, rechter of Officier van het Openbaar Ministerie, neemt *zelf* de verantwoording zijner beslissing, tegenover de Natie.

* * *

Er zijn nochtans gerechtelijke beslissingen welke niet onderhevig zijn aan de dubbele contrôle der openbaarheid van het debat en van het vonnis en waarvan de motivering enkel aan de beoordeling der hogere jurisdicties kan onderworpen worden. Het zijn de bevelen welke de onderzoeksmagistraten en de onderzoeksjurisdicties verlenen tijdens het voorbereidend onderzoek of wanneer zij de buitenvervolginstelling uitspreken. (18) Deze beslissingen zijn akten van bijzondere rechtspreekende aard: zij worden uitvaardigd (19) — en niet uitgesproken — met gesloten deuren, bij aangelegenheden of na debatten, waaraan geen openbaarheid verleend wordt; (20) zij vertonen nochtans al de kenmerken der vonnissen en arresten.

Deze uitzondering op de gewone wijze van recht te spreken, is op sociale rechtskundige en technische overwegingen gesteund en door de rechtspraak en de rechtsleer in het licht gesteld. In zijn handleiding over Strafvordering, duidt Faustin-Hélie nauwkeurig de scheidingslijnen aan tussen het voorbereidend onderzoek en het onderzoek ter zitting. « Het eerste, zegt hij, « is schriftelijk, het andere mondeling, het is *geheim*, terwijl het laatste openbaar is; het kent noch de plechtigheid, noch de nietigheid der zitting; eindelijk geschiedt het vóór *één* rechter, afgevaardigd ten einde te onderzoeken, terwijl het definitief onderzoek, vóór de rechtsmacht van wijzen gebeurt ». (21) Voegen wij hier aan toe dat het eerste voorlopig is en enkel bestemd is tot het inzamelen (art. 128 van het strafvorderingswetboek) van *bezwaren*, zo er voorhanden zijn, terwijl het tweede er toe strekt het bewijs der schuld vast te leggen en de kastijding toe te meten.

De oude auteurs hebben in het voorbereidend onderzoek een navorsingsmiddel menen te zien waarop alle beschaafde naties beroep doen, omdat dit onderzoek tot het ontsluitere van de waarheid onontbeerlijk is, evenals voor het toepassen van een billijke straf. « La loi d'ouïr un accusé », zegt Ayrault, « et de faire et de parfaire son procès avant que l'accuser est loi par tout, et son origine procède de la droite et éternelle raison ». (22)

Op gevaar af deze bedreven rechtsgeleerden teleur te stellen, erkennen wij graag dat in de huidige strafpraktijk, « la loi d'ouïr un accusé et de parfaire son procès avant que l'accuser » niet meer algemeen is en dat het instellen van bondige rechtsplegingen, zonder de traditionele waarborgen der openbaarheid en der motivering, zich nog wel eens heden ten dage heeft voorgedaan, in andere wetgevingen !

Welke zijn, derhalve, de hogere redenen die ons

systeem van voorbereidend onderzoek, dat zo door-drongen is van de democratische beginselen van 1789, er toe genoopt hebben van deze traditionele waar-borgen af te zien? Want het voorbereidend onderzoek « kenmerkt zich door de strengheid der kastijding, alhoewel het er noch het karakter van heeft, noch het doel er van nastreeft, en anderzijds, indien het zich vergist heeft, kan het geen genoegdoening schenken om zijn dwalingen te vergoeden. » (23) Hoe nauw-lettend en omzichtig degenen ook mogen wezen, die belast zijn de bewijzen van de inbreuk in te zamelen, gaan de gerechtelijke navorsingen onverstoord hun gang in vormen welke de eer, het vermogen, de fami-lie en de vrijheid aantasten van personen, die toch maar slechts verdacht zijn.

En het is precies omdat het enkel verdachten geldt, dat het voorbereidend onderzoek, uit het oud regime die uiterst strenge geheimhouding hernomen heeft, welke zowel de handelingen van de onderzoeksrech-ter, als de beslissingen van de onderzoeksmachten kenschetsen. « Uit de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering volgt », zegt een arrest van het Hof van Verbreking van Frankrijk, dd. 5 November 1903 (24) « dat de onderzoeksrechter het geheim moet bewaren over de zaken door hem behandeld ». Dit geheim is bevolen in het belang én van het gerecht én van de particulieren; de onderzoeksrechter is verplicht zulks op de strengste wijze in acht te nemen, zelfs wanneer hij als getuige in een andere rechtspleging opgeroepen wordt ! (24)

In een advies, naar aanleiding van een nog onlangs aangehaald arrest, (25) zegt Procureur-generaal Ter-linden : « Verdoken tussen de bladen der strafbundels ter griffie, bevinden zich geheimen, geducht voor het fortuin der burgers, voor de eer der familiën, wat zeg ik, voor de Staat zelf ! Deze geheimen heeft de wet toevertrouwd aan de voorzichtigheid en aan de hoede der Procureurs-generaal ». (26)

Alhoewel het wetboek voorzichtig ontweken heeft in uitdrukkelijke termen het systeem van het inkwisi-toriaal en geheim onderzoek vast te leggen, neemt het dit stelsel stilzwijgend aan, in verschillende bepali-ngen (27) waaruit onbetwistbaar volgt, zegt het Hof van Cassatie van Frankrijk, « dat de rechtspleging geheim moet blijven tot op het ogenblik dat de beschuldigde verwezen wordt » (naar de rechtsmacht van wijzen). (28)

De codex van 1808, heeft ten andere de revolution-naire wetten van 8 October 1789, 16 en 29 September 1791 (titel IV art. 15) 3 Brumaire jaar IV (artikelen 115-116), 7 Pluviose jaar IX (art. 10) uitdrukkelijk afgeschaft, welke de mededeling van de rechtspleging aan de verdachte bevoel. « In de veronderstelling, » zegt Procureur-generaal Terlinden », dat men er ooit toe kome, een formule te vinden welke het onderzoek op tegenspraak aan onze zeden en aan ons tempera-ment aanpast, zal er (— behoudens een formeel tegen-overgestelde bepaling —) niets gewijzigd zijn in *het mededelen der strafbundels*. (29) De Procureur-gene-raal zal, niettemin, als agent der uitvoerende macht, bewaarder blijven der strafrechtsplegingen, en alléén in staat zijn, te oordelen of het behoort of niet, ze aan de partijen of aan derden mede te delen.

» Zoals de heer Procureur-generaal Leclercq het eens gezegd heeft : « De drang der omstandigheden wordt steeds impliciet geëerbiedigd in de meest alge-mene wetten ». (Pas. 1850, I, 284). En hier is het wel de plaats, om de drang der omstandigheden in te roepen ». (30)

Het voorbereidend onderzoek, evenals de handelinge-n en vonnissen die er mede in verband staan, moe-ten dus geheim blijven door de wil zelf van de wet-

gever. Alhoewel elk vonnis en arrest tijdens het voor-bereidend onderzoek geveld, aan de constitutionele en wettelijke voorwaarde der motivering is onderwor-pen, (31) is deze voorwaarde niet van aard de *recht-streekse contrôle* mogelijk te maken, omdat noch de beslissingen van de onderzoeksrechter, (32) noch deze van de raadkamer, of van de kamer van inbeschul-digingstelling, aan de openbaarheid onderworpen zijn. Ten andere, de argumenten van de vooraanstaande magistraten, wier advies ik heb aangehaald en die de Procureur-generaal Leclercq tot « de drang der om-standigheden » terughrengt, zouden het waard zijn dat men er even bij stil hield, daar het dadelijk zou blijken dat de openbaarheid van het onderzoek, zowel voor het algemeen belang, als voor de verdachte, bizonder kwade terugslagen kan verwekken. (33)

In zijn arrest van 12 Juni 1913, duidt het Hof van Verbreking in een treffende bondigheid, de redenen aan die het geheim van het voorbereidend onderzoek, noodzakelijk maken : « Aangezien, om wille van een algemeen belang en om redenen van publieke orde, zowel ten opzichte der vermoedelijk onschuldige ver-dachten, als om tot een afdoende beteugeling der mis-drijven te komen, en om wraaknemingen en vergeldin-gen te voorkomen, om de waarheid te doen blijken, om de vrede en de eer der familiën te handhaven, en de in- en uitwendige veiligheid van de Staat te ver-zekeren, — het Strafvorderingswetboek het geheim der voorbereidende geschreven informatie heeft vast-gesteld als grondbeginsel en als basis van het onder-zoekssysteem dat dit wetboek ingesteld heeft. » (34)

Het kan dus geen twijfel meer lijden : het voor-bereidend onderzoek moet noodzakelijk geheim zijn en wanneer de rechtspleging tot een *buiten-vervol-gingsstelling* aanleiding geeft, blijven al de handelingen van de rechter en onderzoeksjurisdicties geheim. (35)

Aldus wettigt « de drang der omstandigheden » — wij zouden zeggen, gebiedende maatschappelijke over-wegingen — een stellige uitzondering op het recht voor de algemeenheid der individuën, (vanwie noch-tans de soevereiniteit uitgaat), of voor een onder hen, om te vernemen of informatie- en jurisdictie-nnele handelingen, wel met de collectieve wil, overeen te brengen zijn. (36)

Ten overstaan van deze onevenwichtigheid, ten op-zichte der democratische instellingen, heeft de wet-gever, om dit gebrek aan rechtstreekse contrôle over het voorbereidend onderzoek te keer te gaan, zijn toevlucht moeten nemen tot andere contrôle-middelen, omdat de uitzonderlijke aard der macht aan de recht-sprekende organen van het onderzoek toegekend, niet toeliet het uitoefenen ervan, aan de voorzichtige willekeur van de rechter over te laten.

Allerhande beschikkingen van de codex van 1808, hebben met dat doel, aan het Hof van beroep en aan het Openbaar Ministerie, de taak opgelegd, een toe-zicht uit te oefenen op het onderzoek en hun zelfs, in zekere gevallen, een evocatie- en aanmaningsrecht toe-gekend. « De verantwoordelijkheid van de onderzoeks-rechter, in verband met de zaak welke hij in handen heeft is, » zegt Faustin-Hélie, « een noodzakelijk ge-volg van het gezag waarmede hij bekleed is ». (37) Deze verantwoordelijkheid is op vier wijzen gesan-ctionneerd : de strafvervolgving, het verhaal op de rechter, de dubbele verwittiging voorzien door de artikelen 279 tot 282 bis van het Wetboek van Straf-vordering en de evocatie voorzien door de artikelen 228, 235, 250 en 415 van hetzelfde wetboek. (38)

Zonder belang is het, hier de strafvervolgving te beschouwen. Het gaat om een regel van gemeen recht en niet om een specifieke wijze van toezicht over de rechtsprekende functie in het voorbereidend onder-

zoek. Dat is ook het geval voor het verhaal op de rechter, behalve wat door artikel 77 van het Wetboek van strafvordering, voorgeschreven is. Deze beschikking is een privaat maar toch doeltreffend contrôle-middel *over de niet jurisdictionnele bedrijvigheid* van de onderzoeksrechter. Het dubbel waarschuwingsrecht aan de Procureur-generaal toegekend en in geval van herhaling aan het Hof van beroep, beperkt zich eveneens tot het gebied der bedrijvigheid van gerechtelijke politie van de onderzoeksrechter.

In beginsel mag en kan de onderzoeksrechter alleen maar voor de rechtsprekende handelingen zijner functie van de onverantwoordelijkheid genieten. Op dit punt, evenwel, beperken zekere bepalingen van het Wetboek van Strafvordering (artikelen 77, 228, 235, 250 en 415 en der wet van 20 April 1874 — art. 26) zijn almacht zozeer en laten zulkdanige inmengingen in zijn werking toe, dat het niet overdreven is aan te nemen dat de wetgever een werkelijk *toezicht* op zijn jurisdictionnele macht heeft willen mogelijk maken.

Het recht van verhaal op de rechter aan de particulieren toegestaan en het aan het soevereine Hof verleende recht de fouten en misbruiken van de rechter te bestraffen door de zaak tot zich te trekken en hem van zijn onderzoek te ontlasten, zijn werkelijke dwangmiddelen, waarvan het al te veel uit het oog verloren art. 415 van het Wetboek van strafvordering de strengheid komt beklemtonen. Deze bepaling luidt als volgt: « Ingeval, hetzij het Hof van Verbreking, hetzij een Hof van beroep een onderzoek vernietigt, kan het bevelen dat de kosten van de opnieuw te beginnen rechtspleging, ten laste vallen van de onderzoekende rechter of officier die de nietigheid begaan heeft. »

Faustin-Hélie zegt daarover zeer oordeelkundig: (39) « Het zou misschien volstaan, om te gemoet te komen aan *al de belangen welke het onderzoek omvat*, dat deze strafbepaling enigszins worde uitgebreid en dat haar eng toepassingsveld wat uitgestrekter worde. Zou men die bepaling niet toepasselijk moeten maken niet allen op de zeer grove fouten welke nietigverklaringen verwekken, maar eveneens op de niet minder ernstige feiten welke *een misbruik van de functie uitmaken en waaruit een nadeel ontstaat is voor een der beide belangen welke deze functie waarborgt*? Zou zij niet, zoals art. 24 van Titel XV der verordening van 1670, benevens de kosten der te herbeginnen rechtspleging, de schadevergoeding aan de partijen kunnen medebrengen? Zou eindelijk haar toepassing door de benadeelde partijen niet kunnen uitgelokt worden op grond van een rekwest dat aan de betrokken rechter zou medegedeeld worden? »

En toch, ondanks haar strafkarakter en zelfs haar soms schandvlekkend kenmerk voor de magistratuur die er het voorwerp van is, doet zich deze contrôle der hogere jurisdicties nog voor, als zeer onvolmaakt.

Sommige rechtsgeleerden zijn van oordeel dat het Hof van Beroep, Kamer van Inbeschuldigingstelling, enkel zijn recht van toezicht en evocatie zou mogen uitoefenen, wanneer bedoelde rechtspleging normaal vóór het Hof aanhangig is. (40) Volgens deze leer, zou het Hof, zelfs niet geldig kennis kunnen nemen der vorderingen van de Procureur-generaal, er enkel toe strekkende inbreuken of misbruiken van macht te doen ophouden wat, laten wij het bekennen, de omvang der soevereine macht aan de Hoven van beroep bij art. 7 der wet van 20 April 1810 toegekend, ongemeen inkrimpt.

Het evocatie-recht is derhalve geenszins een contrôle-middel te vergelijken met de openbaarheid der

debatten of der vonnissen en het probleem van het toezicht van de Natie, blijft in zijn geheel gesteld.

Beschouwen wij, nog even verder, de zienswijze des-aangaande van Faustin-Hélie: (41) « Een feit bedreven, hetzij ingevolge onwetendheid, hetzij lichtzinnigheid, zoals een huiszoeking of een aanhouding buiten de gevallen door de wet voorzien, kan de bedenkelijkste gevolgen hebben niet enkel voor degene die er het voorwerp van is, maar ook voor gans zijn familie. Verantwoordelijk voor de algemene belangen van de orde en voor de bijzondere belangen der burgers, moet hij (de onderzoeksrechter) al zijn handelingen overwegen en er *geen enkele wagen* ! »

Mag de Natie vreemd blijven aan de schade welke men op die wijze aan een harer leden zou toebrengen en moet zij passief blijven krachtens de gewilde onwetendheid der wet zelf?

In de onuitputtelijke voorraad wetten welke onze gerechtelijke inrichting beheersen, vind ik eindelijk een laatste contrôle-middel van aard Uw aandacht gaande te maken. De artikelen 279 tot 282 bis van het Wetboek van Strafvordering, 45, 49, 50 het wet van 20 April 1810, 22, 155 en 156 der wet van 18 Juni 1869, gelasten de Procureur-generaal, onder het gezag van de Minister van Justitie, een toezicht uit te oefenen dat zich tot het voorbereidend onderzoek uitstrekt. In het volbrengen dezer opdracht, handelt de Procureur-generaal door navorsing, enkwest en verwittiging (art. 280 Strafv. W.b.) en zelfs door tuchtvordering (art. 49 wet 20 April 1810). Ten opzichte nochtans van de beslissingen der onderzoeksrechtsmachten, beperkt zijn recht zich tot het aantekenen van beroep of zich in verbreking te voorzien, zoals de andere partijen ter zake. Moest men, van de omstandigheid dat dit toezicht geschiedt onder het gezag van de Minister van Justitie, afleiden dat het zoals de persoonlijke handelingen van de Minister, aan de parlementaire contrôle onderworpen is? Ik meen van niet: de tucht-actie is uitteraard geheim en, dan nog, moest zij aanleiding geven tot parlementaire nasporingen, zouden deze laatste de regel van het volstrekt geheim der onderzoeksacten, niet kunnen schenden?

Zoals het toezicht der Kamer van Inbeschuldigingstelling, beweegt het toezicht van de Procureur-generaal zich hoofdzakelijk op het binnenplan; het heft het geheim van het onderzoek niet op, evenmin als van de jurisdictionnele handelingen waaruit het onderzoek bestaat of welke het onderzoek afsluiten.

Men moet dus aannemen dat, binnen de enge perken van het voorbereidend onderzoek, de Natie *geen enkele rechtstreekse of zelfs onrechtstreekse contrôle* in het gesteld probleem uitoefent. (42) Om het ergste te vermijden, hebben de constituant en de wetgever zich ogenschijnlijk bij « de drang der omstandigheden » neergelegd!

Niet volkomen evenwel, want er bestaat nochtans voor de Natie een *mogelijkheid*, om op het voorbereidend onderzoek *dit rechtstreeks toezicht* uit te oefenen welke het kenmerk is der gerechtelijke actie. Krachtens een bepaling van het straftrafief (art. 118), heeft een magistraat in elk rechtsgebied der Hoven van beroep, de macht ontvangen het *onderzoeksgeheim op te heffen*, het onderzoek weze afgesloten of niet. Een sinds lang gevestigde rechtspraak kent hem een volstrekt en soeverein recht toe. Procureur-generaal Terlinden zou zeggen, dat deze magistraat in de plooiën zijner toga, het fortuin der burgers, de eer der familiën en het evenwicht in de Staat zelf draagt. (43) Het is in naam van de Staat en als zijn mandataris, dat de Procureurs-generaal (en de Auditor-generaal) het recht toekennen of weigeren,

kennis te nemen van alle onderzoeksacten; in feite dus werd hen dit contrôle-recht overgedragen, dat van nature *collectief* moet zijn, maar waarvan de Natie afgezien heeft.

Zoveel macht in handen van een enkel persoon gelegd, is slechts in te denken wanneer zulke magistraten die zelfs niet onafzetbaar zijn, in het maatschappelijk leven deze zo miskende volstrekte onafhankelijkheid van denken en handelen hebben kunnen verwerven, welke het onaantastbaar kenmerk blijft van de gerechtelijke actie.

« Uit hoofde van het kenmerk hunner instelling en wegens de rol welke zij geroepen zijn in de Staat te vervullen », zegt Procureur-generaal Terlinden, « kunnen enkel deze magistraten overwegen of het wel mogelijk is (de bescheiden van het onderzoek) ruchtbaar te maken, of ze geen kwaad zullen stichten, veel kwaad, wellicht soms meer kwaad dan goed, of, om aan de uitdrukking van Carré te herinneren: « andermans belang er geen schade zal door lijden »! (44)

Zoals ik het U zei, Mijne Heren, kan ik me, voor de toekomst, van een zekere zorg niet ontdoen. De evolutie der gedachte ten overstaan van de rol der rechtsprekende functie in de Staat, strekt heden tot algehele gelijkmaking!

Zal men in deze omstandigheden, morgen nog karakters vinden geschraagd als deze van onze grote voorgangers, die de vastberadenheid zullen bezitten die onontbeerlijk is tot het volbrengen van zulke lastige en geduchte taken als deze, welke ik kom te beschrijven? Mensen die, op elk ogenblik, hun eigen wil met deze der collectiviteit zouden kunnen doen overeenstemmen. En is de tijd niet gekomen om aan deze strenge, maar gebiedende leer te herinneren, welke, ten andere, *zich tot het geheel der rechtsprekende functie mag uitstrekken*, die Treilhard op zo merkwaardige wijze aangehaald heeft wanneer hij aan het Wetgevend korps de teksten van onze gerechtelijke inrichting aanbood?

« De Procureurs-generaal » zei hij, « zijn belast met de kostbare bewaring van de openbare orde...; de vrede en de rust der burgers zijn op hun moed en rechtschapenheid gegrond; zonder verpozen moeten zij waken, opdat de anderen zouden mogen rusten »! (45)

* * *

Baron Firmin Vandenbosch, geboren te Peer, op 19 December 1864, overleed te Brussel op 20 Januari 1949. Hij begon zijn loopbaan in de magistratuur van het Vlaamse land, nl. als substituut Procureur des Konings te Kortrijk, werd daarna Procureur des Konings te Dendermonde en vervolgens substituut Procureur-generaal en Advocaat-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, om daarna gedurende 18 jaar verbonden te zijn aan de gemengde rechtscollèges in Egypte. In dit land vervulde hij de belangrijke taak van adviseur van de Kroon. Hij beëindigde zijn loopbaan als Procureur-Generaal bij de voormelde gemengde rechtscollèges.

Zeer dynamisch aanglegd, nam hij een werkzaam deel aan het letterkundig leven. Hij schreef verscheidene essays en critieken. Hij was tevens een geducht polemist en werd aldus lid van verscheidene vooraanstaande letterkundige en wetenschappelijke genootschappen.

Ingevolge zijn verdiensten werd hij in de adelstand verheven.

Zijn markante persoonlijkheid zal hier niet zo gauw vervagen.

Op 1 Juni 1949 overleed de heer *Modest Rommel*, Procureur des Konings te Dendermonde.

Geboren te Oostkamp op 25 November 1880, werd hij achtereenvolgens substituut Procureur des Konings te Dendermonde in 1919, en te Gent in 1930. Op 26 September 1936 werd hij Procureur des Konings te Dendermonde.

Deze magistraat genoot een bijzondere achting, zowel in de burgerlijke als in de rechterlijke kringen, wegens zijn eenvoud, dienstwilligheid en minzaamheid in zijn omgang.

Zeer vernocht aan zijn ambt, mag van hem gezegd worden dat hij op het veld van eer sneuvelde, aangezien hij na het volbrengen van 'een dienstdaak, gedurende zijn terugreis plotseling ongesteld werd en, kort na zijn overbrenging in een kliniek, overleed.

De herinnering aan deze zeer werkzame, begaafde en gewetensvolle magistraat zal in de gerechtelijke wereld blijven voortleven. Hij was Officier in de Leopoldsorde.

De heer *J. Van Ginderachter*, ere-voorzitter der rechtbank te Dendermonde, is op 76-jarige ouderdom, op 17 Augustus 1949, overleden.

Hij was achtereenvolgens advocaat te Gent, substituut Procureur des Konings te Dendermonde, rechter te Dendermonde en te Gent, werd in 1919 voorzitter der rechtbank te Dendermonde.

In het uitoefenen zijner verschillende functies gaf hij blijk van stevige en uitgebreide rechtskennis.

Hij laat de herinnering na van een gewetensvol en werkzaam magistraat.

Hij was Commandeur in de Leopoldsorde en bezat verscheidene andere eretekens.

In de loop der maand Mei 1949 verloor de Balie van het Hof van Beroep twee van haar vooraanstaande leden:

Mr Henri Van de Velde overleed op 12 Mei en *Mr Jozef Zenner* op 26 derzelfde maand. Hun plots heengaan werd innig aan gevoeld.

Mr Van de Velde, op 5 November 1910 bij de Balie alhier ingeschreven, was een ernstig en onbaatzuchtig raadsman, die aan eenieder eerbied en vertrouwen inboezemde. Herhaaldelijk werd hij door zijn confraters aangeduid om deel uit te maken van de Raad der Advocatenorde.

Zijn werkzaamheid strekte zich ook uit tot andere gebieden: sedert 25 jaar zetelde hij als Bestendig Afgevaardigde voor Oost-Vlaanderen. Hij hield zich eveneens onledig met het inrichten van leerganger in administratief recht.

Hij overleed op nauwelijks 66-jarige leeftijd.

Sedert 45 jaar bij de Gentse Balie ingeschreven, was *Mr J. Zenner* als advocaat steeds bereidwillig en hartelijk van omgang. Al wie hem gekend heeft, brengt hulde aan zijn onbaatzuchtigheid en zijn dienstvaardigheid.

Gedurende vele jaren was hij voorzitter van het Bureel voor kosteloze raadpleging.

Als rechtskundig bijzitter in het Arbeidsrecht, was hij zich innig bewust van het belang zijner ambtelijke zending.

Hij mocht het genoeg smaken zijn traditie op het gerechtshof te zien voortzetten door zijn zoon *Mr. Jan Zenner* en zijn schoonzoon *Mr. Paul Vandecasteele*, tot wie wij onze gevoelens van innige deelneming richten.

De heer *Rob. Beck*, advocaat te Poperinge, werd aldaar geboren op 4 December 1909. Doctor in de rechten op 9 October 1937, werd hij rechtskundig

bijzitter in het Arbeidsgerecht te Ieper, bij Koninklijk Besluit d.d. 12 December 1937. Op 27 Januari 1938 werd hij plaatsvervangend vrederechter van het 1ste kanton te Ieper en bij Koninklijk Besluit d.d. 28 Maart 1938 tot dezelfde functie benoemd te Passchendale.

Een slepende ziekte liet hem ongelukkiglijk niet toe regelmatig aan het gerechtelijk leven deel te nemen. Hij overleed te Poperinge op 10 April 1949.

Mr. *Albert Molitor*, geboren te Oudenaarde op 17 Juni 1879, behaalde zijn diploma van doctor in de rechten op 14 Juli 1903 en werd op de tabel der Advocatenorde bij het Hof van Beroep op 5 November 1906 ingeschreven.

Het was een menslievend man, bezielde met edelmoedige gevoelens en steeds bezorgd om het lot der nederigen en ongelukkigigen. Ook nam zijn loopbaan weldra een wending die hem leiden moest tot het ambt van secretaris der Commissie van de Openbare Onderstand te Gent. In deze functie wist hij zich door zijn nauwgezetheid te onderscheiden en moest hij door zijn plichtsbefef de achting van eenieder winnen. Toen hij, na een eervolle loopbaan, enkele jaren geleden met rust ging, kwam hij dadelijk terug naar de geliefkoosde gerechtelijke familie en liet zich opnieuw inschrijven als advocaat.

Als voorzitter van het bekende « Werk van de Gezonde Lucht voor de Kleinen » heeft hij zich gans zijn leven ingespannen om getrouw het doel van zijn menslievende wijsgerige overtuiging te verwezenlijken.

Hij werd vereerd met verscheidene ereketens. Hij overleed alhier op 28 December 1948. Mogen wij van deze onverpoosde strijder voor de liefdadigheid een ontroerende herinnering bewaren.

De heer advocaat *Bruggeman*, Stafhouder der Advocatenorde te Oudenaarde, overleed aldaar schielijk, op 6 Augustus 1949, in de ouderdom van nauwelijks 59 jaar.

Na op schitterende wijze zijn diploma van doctor in de rechten verworven te hebben, werd hij in Januari 1919 op de tabel der advocaten te Oudenaarde ingeschreven.

Van toen af oefende hij met waardigheid zijn beroep uit, om op 14 Juli l.l. tot Stafhouder verkozen te worden.

Mr Bruggeman bezat in hoge mate de hoedanigheden van een goed advocaat. Naast een grondige en uitgebreide kennis van het recht, beschikte hij over een hoge cultuur en was begaafd met een prachtig redenaarstalent.

Oud-strijder van 1914-1918, was hij een hartstochtelijk vaderlander. Zijn nagedachtenis zal in ere gehouden worden.

Wij bieden aan zijn familie en het bijzonder aan zijn neef, de heer substituut Procureur-Generaal Matthijs, de verzekering aan onze innige deelneming.

Op 5 Mei l.l. overleed te Nice, *Maurice Maeterlinck*. De jongeren vernamen alsdan dat hij, geboren te Gent op 29 Augustus 1862, alhier in de rechten studeerde en zich daarna in onze stad ald advocaat vestigde.

Dit beroep liet hij echter spoedig varen, om zich uitsluitend aan de literatuur te wijden; toch heb ik gemeend hier aan hem te moeten herinneren, wegens de wereldfaam welke hij later op letterkundig gebied verwierf. In 1911 werd hij vereerd met de Nobelprijs voor literatuur. De roem die hem aldus te beurt viel, blijft een uitzonderlijke eer, voor zijn land, voor zijn geboortestad, evenals voor de Balie waarvan hij eens deel uitmaakte.

* * *

Namens de Prins-Regent vorder ik, dat het Uw Hof behage zijn werkzaamheden te hervatten.

(1) Art. 25 eerste lid, der Belgische Grondwet.
(2) Verslag van de commissie gelast verslag uit te brengen over de grondwettelijke beginselen betreffende de uitoefening der Koninklijke prerogatieven (Hoofdst. I) ...
« Zo de Belgische Grondwet een meesterwerk is van politiek evenwicht en zo de duurzame en levendige » instellingen welke zij tot stand bracht en die aan de » diepe verzuchtingen van het Belgische volk beantwoorden, » aan de proef van de tijd hebben kunnen weerstaan, komt » de verdienste er van vooraf toe aan het principe van de » nationale soevereiniteit waarop deze instellingen beru- » ten ».

(3) Duguit, *Les transformations du Droit Public*, (A. Colin, blz. 34).

(4) Carré de Malberg, *Théorie générale de l'Etat*, Tome I, p. 158; Jellinek, *L'Etat Moderne*, p. 148.

(5) Esmein, *Eléments de Droit constitutionnel*, 5e Ed., p. 17 et 438.

(6) *Théorie générale de l'Etat*, T. I, p. 757 et 758.

(7) Art. 4 van het Burgerlijk Wetboek, art. 258 van het Strafwetboek.

(8) Op het individuele plan, is deze persoonlijke verantwoordelijkheid, ten andere, gewettigd door het « verhaal » voorzien in de artikelen 505 tot 516 van het Wetboek van Burgerlijke rechtspleging en 77 en volgende van het Strafvorderingswetboek.

(9) Zie art. 7 van titel V van de Girondijnse Grondwet van 1793: « Al de agenten der administratie en van de regering in al zijn geledingen, zijn hoofdzakelijk aan de uitvoerende Raad ondergeschikt; maar het gerechtelijk beheer is enkel aan het toezicht onderworpen ».

(10) Merkl, « *Allgemein Verwaltungsrecht* », Wien 1926, p. 36 et suiv.

(11) Loc. cit. T. I, blz. 223.

(12) Loc. cit. T. I, blz. 149 en volgende, 152 en volgende.

(13) Zie Franse Grondwet der Assemblée Nationale, van 3 September 1791, Titel III, art. 2. « De Natie van wie alleen al de machten uitgaan, kan ze enkel door lastgeving uitoefenen... »

Art. 5, « De rechterlijke macht is overgedragen aan de rechters door het volk tijdelijk verkozen ».

(14) Hoyoit de Termicourt, *Propos sur le Ministère Public*, *Revue du Droit Pénal* 1936, blz. 979 en volgende.

(15) Zie de rechtspraak van het Hof van beroep te Gent, betreffende de voorhechtenis in zake wegverkeer, wanneer de dader der verwondingen of onvrijwillige doding zich in dronkenschap bevond op het ogenblik der feiten, *Rechtskundig Weekblad* 1948-49, Kol. 569 en 751. Deze rechtspraak werd gevolgd door het Hof van beroep te Brussel. *Revue de droit pénal* 1949, blz. 798.

(16) Ihering, « *Der Zweck im Recht* », 3e Uitgave, blz. 307 en 358.

(17) Bonnard Roger, *Mélanges Carré de Malberg*, blz. 8.

(18) De verzittingsbeslissingen zijn eenvoudig voorbereidend en geven noodzakelijkerwijze aanleiding tot openbare debatten met gerechtelijke beslissing overeenkomstig de grondwettelijke vereisten verleend. Ze zijn dus zonder belang voor het onderhavig vraagstuk.

(19) Zie Faustin-Hélie, *Instruction criminelle*, II Boekdeel, nr 2937. « De bevelschriften worden « uitgevaardigd ». Zie tekst door Jousse aangehaald. Deze vonnissen moeten aan de openbare partij vertoond worden de dag zelf waarop zij uitgevaardigd werden.

(20) Het is aan de onderzoeksjurisdicties eigen, met gesloten deuren uitspraak te doen. Zie argument te trekken uit Verbr. 8 Juli 1935, Pas. 1935, I, 305.

(21) Faustin-Hélie, Loc. cit. nr 1975.

(22) Ayrault, « De l'Ordre et Institution judiciaire, dont les anciens Grecs et Romains ont usé en accusations publiques, conféré à l'usage de notre France ». Boek I, blz. 4 en 7. Ayrault is een oud advocaat, criminele luitenant geworden op het einde der XVIIe eeuw.

(23) Faustin-Hélie, *Instruction criminelle*, Boekdeel I, nr 1979.

(24) *Recueil Sirey*, 1905, I, 297 en volgende. Zie nota van de commentator.

(25) *Parlementaire handelingen* 1949. Zitting van 31 Maart 1949, Kamer van Volksvertegenwoordigers, blz. 30.

(26) Advies voor het arrest van Cassatie dd. 12 Juni 1913, Pas. 1913, I, blz. 322 en 325.

(27) Zie artikelen 73, 302, 305 enz...

(28) Cass., 19 Mei 1827. *Journal du Palais* XXI, 450, 31 Augustus 1833, id. XXV, 867.

(29) Ik meen te moeten aannemen dat in de gedachte van Procureur-generaal Terlinde het hier enkel gaat over de mededelingen, andere dan deze aan de verdachte toegestaan in een nieuw systeem op tegenspraak.

(30) Zie Pas. 1913, I, blz. 324.

(31) Zie Van Rollegheem. De bevelschriften van de Onderzoeksrechter. *Rechtskundig Weekblad* 1949, Kol. 1285, art. 97 der Grondwet en art. 7 der wet van 20 April 1810.

(32) De beslissingen van de onderzoeksrechter zijn aan de openbaarheid niet onderworpen, zelfs indien het om een strafverwijzing gaat, bv. uitgesproken tegen een getuige die weigert de eed af te leggen. Zie *Verbreking* 28 April 1868, Pas. 1868, I, 393; *Verbreking* 1 Juli 1912, Pas. 1912, I, 367.

(33) Faustin-Hélie, *Strafvordering*, Boek II, nr 2394.

(34) Pas. 1913, I, blz. 326.

(35) Het spreekt vanzelf dat na de voltooiing van het onderzoek, de verwijzingsbeslissing het rechtstreeks controle-recht der Natie volkomen vrijwaart, aangezien vóór

de ten gronde beslissende juridictie de debatten en het vonnis openbaar zijn.

(36) Zie Carré de Malberg, «Théorie de l'Etat», blz. 158 en Jellinek «L'Etat Moderne», blz. 148.

(37) Instruction criminelle, Boekdeel II, nr 2047.

(38) De verantwoordelijkheid van de onderzoeksrechter wordt, in dit laatste geval, kracht bijgezet door art. 26 der wet van 20 April 1874.

(39) Instruction criminelle, Ite Boekdeel, in fine, nr 2055.

(40) Zie Faustin-Hélie, Instruction criminelle, Boekdeel III, nr 3033 tot 3041 en in 't bijzonder 3038 en 3039.

(41) Instruction criminelle, Boekdeel II, nr 2055.

(42) Parlementaire handelingen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting van 31 Maart 1949, blz. 2930 en 31. Redevoering van de heer Moreau de Melen, Minister van Justitie.

(43) Procureur-generaal Terlinden. Advies voor het arrest van Verbreking dd. 12 Juni 1913, Pas. 1913, I, blz. 325.

(44) Advies voor het arrest van verbreking dd. 12 Juni 1913, Pas. 1913, I, blz. 322 en 325.

(45) Zie Faustin-Hélie, Traité de l'Action publique, nr 682.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 24 Januari 1949

Voorzitter: M. Wouters

Raadsheer-Verslaggever: M. Vandemersch

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt

1. Kosten (in strafzaken). — Vrije beoordeling van de rechter over de feiten.

2. Verkeer. — Ontzetting uit het recht om een motorrijtuig te besturen.

3. Rechterlijke organisatie. — Welke terechtzittingen worden in art. 7 van de Wet van 20 April 1810 bedoeld? De inhoud van de vorderingen van het O.M. behoeft niet in het zittingsblad te worden vermeld.

1. De vraag in welke mate de ten laste van de verdachte bewezen verklaarde feiten de kosten van een deskundigenverslag hebben veroorzaakt, staat ter beoordeling van de rechter over de feiten; aan deze komt ook de bevoegdheid toe om, met inachtneming van artikel 50 V. v. S., te bepalen in welke verhouding de kosten ten laste van ieder van de verschillende veroordeelden moeten worden gebracht, alsmede de duur van de lijfswang deswege, zulks binnen de bij artikel 47 W. v. S. aangegeven grenzen.

2. De vermelding van de beslissing, waarbij iemand wordt ontzet van het recht om een motorrijtuig te besturen, alsmede van de duur dezer ontzetting, op de identiteitskaart of op een ander door de overheid afgeleverd stuk, wordt voorgeschreven bij artikel 2 van de wet van 1 Augustus 1924 en de artikelen 9 en 10 van het K. B. van 1 Februari 1935.

Daar de wet niet bepaalt op welk tijdstip de ontzetting ingaat, doch de beslissing hieromtrent slechts een maatregel betreft ten aanzien van de uitvoering der straf, staat zij ter vrije beoordeling van de rechter over de feiten.

3. Artikel 7 van de wet van 20 April 1810, waarbij op straf van nietigheid wordt voorgeschreven, dat de vonnissen moeten worden gewezen door rechters, die tegenwoordig waren op alle terechtzittingen in de betrokken zaak, bedoelt daaronder niet de terechtzittingen, waarin de zaak slechts werd uitgesteld en geen daad van onderzoek werd verricht.

Geen enkele wetsbepaling schrijft voor, dat de inhoud van de vorderingen van het O. M. moet worden vermeld in het zittingsblad; voldoende is de aantekening dat het O. M. in zijn vorderingen is gehoord.

Moermans Eugene en Van Petegem Albert.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen door het Hof van Beroep te Gent op 14 October 1948;

Over het eerste middel van verbreking: alhoewel de rechtbank van eerste aanleg beide aanleggers had veroordeeld tot de helft der kosten, zonder lijfswang, heeft het Hof van Beroep, na te hebben vastgesteld dat de gezamenlijke kosten van eerste aanleg en hoger beroep de 300 frank overtreffen, de veroordeling, die het uitspreekt tegen elk der aanleggers tot de helft der kosten, invorderbaar verklaard bij lijfswang, waarvan het de duur bepaalt op acht dagen voor ieder, ofschoon ter zake de feiten verschillend zijn, en voor Moerman alleen een deskundig onderzoek van urine plaats had, zodat Van Petegem ook de helft dezer kosten moet afdragen en voor de lijfswang moet instaan, ofschoon hij niet werd beschuldigd in staat van dronkenschap een autovoertuig te hebben gestuurd;

Overwegende dat de rechter over de grond soeverein oordeelt in welke maat de misdrijven die ten laste van de betichte worden vastgesteld, de onkosten van het vervolg hebben veroorzaakt; dat het hem behoort, mits inachtneming van artikel 50 van het Strafwetboek, de verhouding te bepalen waarin de kosten onder de verscheidene veroordeelden worden verdeeld, alsook de duur van de lijfswang welke hij tot waarborg van de invordering dezer kosten, binnen de perken aangewezen door het artikel 47 van het Strafwetboek, ten laste van elkeen der veroordeelden uitspreekt;

Overwegende dat, waar het Hof van Beroep na de beslissing te hebben bevestigd, waarbij elkeen van beide aanleggers veroordeeld werd tot de helft der kosten van eerste aanleg, bedragend 404 frank, en beide aanleggers te hebben verwezen ieder in de helft der gezamenlijke kosten van beroep, zijnde 282 frank, waaruit blijkt dat het door elk der veroordeelden verschuldigd aandeel in de kosten 343 frank bedroeg, vervolgens heeft vastgesteld, dat de gezamenlijke kosten 300 frank overtreffen, het krachtens artikel 2 van de wet van 27 Juli 1871 verplicht was deze kosten invorderbaar te verklaren bij lijfswang en de duur der lijfswang te bepalen;

Overwegende dat het middel derhalve grondslag mist;

Over het tweede middel door aanlegger Moerman opgeworpen: De verzwaring der straf voor Moerman, bij dewelke zijn ontzetting van het recht een autovoertuig te besturen niet meer zou afhangen van de datum, waarop het arrest in kracht van gewijsde zou treden, alsmede de verzwaring dat die ontzetting op zijn eenzelveigheidskaart moet worden vermeld, is nergens in het Strafwetboek voorzien, en het is evenmin duidelijk dat deze verzwaring zou beslist geweest zijn bij eenstemmigheid van het Hof van Beroep;

Overwegende dat de vermelding van de beslissing, waarbij ontzetting van het recht een autovoertuig te sturen, wordt uitgesproken, alsook van de duur dezer ontzetting, op de eenzelveheidskaart van de veroordeelde of op een ander bescheid door de regering afgeleverd, wordt opgelegd door artikel 2 van de wet van 1 Augustus 1924 en de artikelen 9 en 10 van het Koninklijk Besluit van 1 Februari 1935;

Overwegende dat, indien de wet, inderdaad, de intredingsdatum dezer ontzetting niet bepaalt, de vaststelling ervan nochtans slechts een maatregel uitmaakt, welke enkel de uitvoering ener straf betreft en welke, met het oog op een best geschikte bestraffing, aan de vrije en soevereine beoordeling van de rechter over de grond wordt overgelaten;

Overwegende, anderzijds, dat in het bestreden arrest uitdrukkelijk wordt verklaard dat de verlenging van de duur der ontzetting en de bevolen vermelding ervan op de eenzelveheidskaart van de veroordeelde « met eenparige stemmen » werden uitgesproken;

Overwegende dat het middel aldus niet kan worden aangenomen;

Over de derde, vierde, vijfde, zesde en achtste middelen van verbreking :

(Zonder belang);

Over het zevende middel van verbreking : Op 2 Maart, bij de eerste behandeling der zaak, waar de zaak werd uitgesteld op vraag der verdediging, was de rechtbank anders samengesteld dan op 25 Mei 1948, waarop gevonnist werd :

Overwegende dat artikel 7 van de wet van 20 April 1810, waarbij wordt opgelegd dat de vonnissen worden gewezen door de rechters die tegenwoordig zijn geweest op al de terechtzittingen, onder deze de terechtzittingen niet bedoelt waar de zaak enkel werd uitgesteld en geen daad van onderzoek werd verricht;

Overwegende dat het middel derhalve in rechte grondslag mist;

Over het negende middel van verbreking : Het zittingsblad van het Hof van Beroep is onvolledig daar de Heer Procureur-Generaal geen straf vroeg voor feit A en voor de andere feiten geen verhoging :

Overwegende dat door geen enkele wetsbepaling wordt voorgeschreven dat de inhoud van de vorderingen van het Openbaar Ministerie wordt vermeld in het zittingsblad; dat de vaststelling dat het Openbaar Ministerie in zijn vorderingen werd gehoord, voldoet aan de vereisten der wet;

Overwegende dat het middel aldus niet slagen kan;

En overwegende dat de substantiële en op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en de uitgesproken straffen deze niet overtreffen die door de wet werden bepaald;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanleggers elk tot de helft der kosten.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 24 Februari 1949.

Voorzitter : M. Lambinet.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bayot.

Eerste advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Militaire opeising in oorlogstijd. — Bepaling van de toe te kennen vergoeding.

Bij militaire opeising in oorlogstijd bindt de waarderling van het geschatte voorwerp door de opeisende officier, handelend binnen de perken van zijn wettelijke bevoegdheid, niet de Staat.

De aan de eigenaar van het opgeëist voorwerp uit te betalen vergoeding wordt krachtens de wet van 12 Mei 1927 bepaald bij Koninklijk Besluit, respectievelijk door de Minister van Landsverdediging of zijn afgevaardigde.

Belgische Staat (Landsverdediging) t/ Collard Ernest.

Gelet op het bestreden vonnis, op 24 December 1947 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Verviers, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet; 1319, 1320 van het Burgerlijk Wetboek; 4 en 6 van de wet d.d. 12 Mei 1927 op de Militaire opeisingen; 115, 254, 255, 260 en 264 van het Reglement, dat gehecht is aan het Koninklijk Besluit d.d. 3 Mei 1939 houdende reglement op de militaire opeisingen en de prijstabel in uitvoering van dat Koninklijk Besluit (art. 260) ingevoerd,

doordat het bestreden vonnis de aanlegger veroordeeld heeft om aan de verweerder een opeisingsbevel te betalen van 52.000 fr., om de reden dat de officier, die de opeising heeft gedaan, handelende binnen de perken van zijn wettelijke bevoegdheid, de waarde van de opgeëiste vrachtwagen op 52.000 fr. heeft geschat, dat die schatting de aanlegger bindt en dat het aanbod berekend op grond van de ingeroepen prijstabel slechts een administratieve bepaling is van innerlijke orde, ontbloom van alle wettelijke kracht,

zulkas terwijl enerzijds de kapitein wel is waar een openbaar ambtenaar is, belast met het doen van opeisingen, doch zeker niet bevoegd was om een waarde te bepalen van het opgeëiste voorwerp, welke de aanlegger bindt, daar alleen de Minister van Landsverdediging bevoegd is om het opgeëiste voorwerp te schatten; en anderzijds de door de aanlegger aangeboden opeisingsvergoeding berekend werd op grondslag van het Koninklijk Besluit d.d. 3 Mei 1939, houdende het Reglement op de Militaire opeisingen, alsmede van de prijstabel in uitvoering van dat besluit opgemaakt;

Overwegende dat uit het bestreden vonnis blijkt dat kapitein Gourlez de la Motte, wiens hoedanigheid van openbaar ambtenaar, handelende binnen de grenzen van de hem door de wet toegekende machten, niet betwist wordt, de vrachtauto van de verweerder regelmatig heeft opgeëist;

Overwegende dat de voorziening aan het vonnis verwijt te hebben beslist, dat de Belgische Staat gebonden is door de schatting van 52.00 fr., waarop die officier de waarde heeft bepaald van de betwiste verstrekking;

Overwegende dat de militaire opeising in oorlogstijd de beslaglegging is door de openbare overheid, buiten alle toestemming van de eigenaar, doch in het hoger belang van het land, op zaken welke voor het leger nodig zijn of ten aanzien waarvan het wenselijk is ze aan de macht van de vijand te onttrekken in geval van ontruiming van een deel van het grondgebied;

Overwegende dat die opeisingen geregeld worden bij bijzondere wetten en bij in uitvoering van die wetten genomen reglementen;

Overwegende dat krachtens artikel 6 van de wet d.d. 12 Mei 1927 een Koninklijk Besluit het bedrag der vergoedingen zal bepalen, welke voor de gebruikelijke opeisingen moet betaald worden;

Overwegende dat artikel 15 van dezelfde wet bepaalt dat, wat de niet getarifeerde opeisingen betreft, of in geval van geschil over getarifeerde opeisingen, de Minister van Landsverdediging de aan ieder der belanghebbenden toe te kennen vergoeding bepaalt;

Dat luidens de artikelen 85 en 115 van het aan het Koninklijk Besluit d.d. 3 Mei 1939 gehecht reglement, de Minister van Landsverdediging of zijn afgevaardigde in dezelfde gevallen alleen bevoegd zijn om definitief het bedrag te bepalen van de vergoedingen, welke aan de verstrekkers van autovoertuigen moet toegekend worden;

Overwegende dat, indien onder andere artikel 85 van het hiervoren aangehaalde Koninklijk Besluit de opeisende overheden verplicht op de opeisingsbon tegenover de door de verstrekker aan de verstrekkingen gegeven waarde, die te schrijven, welke ze naar hun oordeel schijnen te hebben, deze beoordeling geen definitief karakter kan hebben en niet kan in de plaats gesteld worden van die van de Minister van Landsverdediging, aan wie de beslissing toekomt;

Overwegende dat het bestreden vonnis door er anders over te beslissen, de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

En zonder dat het tweede onderdeel van het middel dient onderzocht;

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden in de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Verviers en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van het vernietigde vonnis;

Veroordeelt de verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Hoei, zetelende in aanleg van hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 14 Februari 1949.

Voorziter : M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever : M. Connart.

Eerste Advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Verkeer. — Vervallenverklaring van het recht om een voertuig te besturen op grond van lichamelijke ongeschiktheid. — Onvoldoende motivering. — In cassatie onaantastbare interpretatie van akte van hoger beroep.

Blijkens de bewoordingen van art. 2, al. 7 der wet van 1 Augustus 1924, waarbij de laatste alinea van art. 2 der wet van 1 Augustus 1899 werd gewijzigd, is de vervallenverklaring van het recht om een voertuig te besturen wegens de fysieke ongeschiktheid van de betrokkene om zulks te doen, niet een straf doch een maatregel van openbare veiligheid, die slechts kan bevolen worden voor een tijd gelijk aan de waarschijnlijke duur van de lichamelijke ongeschiktheid.

Doordat het bestreden vonnis niet heeft geconstateerd dat de duur van de uitgesproken vervallenverklaring overeenstemde met de waarschijnlijke duur van de bedoelde lichamelijke ongeschiktheid, is het niet voldoende gemotiveerd.

Ofschoon de door de burgerlijke partij ingediende akte van hoger beroep niet de dubbele hoedanigheid vermeldde waarin appellant optrad, heeft het be-

streden vonnis deze akte geïnterpreteerd als zijnde een hoger beroep, door appellant ingesteld zowel in eigen naam als in zijn hoedanigheid van hoofd der huwelijksgemeenschap. Deze interpretatie, die niet in strijd is met de bewoordingen van bedoelde akte, is in cassatie onaantastbaar.

Resteau Melchior t/ Dendien.

Gelet op het bestreden vonnis, de 15 October 1948 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Charleroi, zetelende in hoger beroep;

I. — Ten aanzien van de op de publieke vordering gewezen beslissing :

Over het ambtshalve opgeworpen middel : schending van art. 97 der Grondwet en van art. 2 der wet van 1 Augustus 1924 :

Overwegende dat het bestreden vonnis, ter gelegenheid van een veroordeling van de aanlegger wegens inbreuk op de politie van het vervoer, bij toepassing van artikel 2 in fine der wet van 1 Augustus 1924, tegen hem de vervallenverklaring heeft uitgesproken van het recht om een voertuig te besturen wegens van tijd van één maand om reden dat de aanlegger « op het ogenblik der feiten zijn voertuig had bestuurd » terwijl hij de daartoe vereiste lichamelijke eigenschappen niet had;

Overwegende dat volgens de bewoordingen van art. 2 al. 7 der wet d.d. 1 Augustus 1924, waarbij de laatste alinea van art. 2 der wet d.d. 1 Augustus 1899 werd gewijzigd, deze vervallenverklaring wordt aangemerkt niet als een straf, maar als een maatregel van publieke veiligheid, die slechts kan bevolen worden voor een termijn, die gelijk is aan de waarschijnlijke duur der lichamelijke onbekwaamheid van de schuldige;

Overwegende dat, doordat zij niet vastgesteld heeft, dat de duur van de uitgesproken vervallenverklaring overeenstemde met die der onbekwaamheid en zelfs dat deze laatste op de dag van het vonnis nog bestond, de Correctionele Rechtbank niet wettelijk haar beschikkend gedeelte nopens deze beslissing heeft gerechtvaardigd en de in het middel bedoelde wetsbepalingen heeft geschonden;

En overwegende dat de substantiële of op straf van van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. — Ten aanzien van de op de burgerlijke vordering gewezen beslissing :

Over het middel, hieraan ontleend dat de Correctionele Rechtbank door aan de burgerlijke partij Dandien, enige appellante van het vonnis, gewezen door de Politierechtbank te Merles le Château, schadevergoeding toe te kennen voor een nadeel, gedeeltelijk ondergaan door zijn echtgenote, de perken van haar bevoegdheid is te buiten gegaan;

Overwegende dat wel is waar de akte van hoger beroep, door de burgerlijke partij ingediend tegen de beslissing der politierechtbank, de dubbele hoedanigheid niet vermeldt waarin die partij handelt, doch dat het vonnis, steunend op de bestanddelen van de zaak en namelijk op de genomen conclusies, deze akte heeft geïnterpreteerd als zijnde een hoger beroep van Dandien, zowel in eigen naam als in hoedanigheid van hoofd der tussen de echtgenoten bestaande gemeenschap;

Dat deze interpretatie, die overeenstemt met de bewoordingen van de akte van hoger beroep, in cassatie onaantastbaar is;

Dat het middel derhalve in feite niet opgaat;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis, doch slechts voor zoveel het de vervallenverklaring van het recht van aanlegger heeft uitgesproken om een voertuig te besturen gedurende de tijd van één maand;

Beveelt dat het onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Verwerpt voor het overige;

Verwijst de alzo beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Bergen, zetelende in hoger beroep;

Veroordeelt de aanlegger en Dandien elk tot de helft der kosten.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 27 Januari 1949

Eerste voorzitter: M. Soenens
Raadsheer-verslaggever: M. Daubresse
Advocaat-generaal: M. Colard.

Voorziening in verbreking. — Niet ontvankelijk wegens overlegging van een afschrift van het vonnis a quo dat niet een uitgifte in behoorlijke vorm is.

Het in art. 443, lid 3, Rv. bedoelde afschrift van een vonnis, dat tot geen ander doel kan dienen dan tot betekening om de termijn van hoger beroep te doen lopen, is geen uitgifte in behoorlijke vorm, zodat overlegging daarvan bij voorziening in verbreking niet voldoende is en deze dientengevolge niet ontvankelijk is.

Darchambeau t./ Judong.

Gelet op het bestreden vonnis, op 17 November 1947 gewezen door het Vrederecht van het kanton Dalhem;

Overwegende dat het bestreden vonnis door de aanlegger is overgelegd onder de vorm van een door de Griffie van het Vrederecht van het kanton Dalhem afgeleverd afschrift, dat het formulier van tenuitvoerlegging niet bevat en waarin de handtekening van de griffier voorafgegaan is door de vermelding: « voor gelijkvormige uitgifte afgeleverd voor beroep »;

Overwegende dat daaruit blijkt dat dit stuk geen uitgifte in de behoorlijke vorm uitmaakt, maar wel het bij artikel 443 al. 3 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging bedoeld afschrift; dat, luidens de termen van die wetsbepaling, dergelijk afschrift tot geen ander doel kan dienen dan tot de betekening bestemd om de termijn van hoger beroep te doen lopen;

Overwegende dat de aanlegger, omdat hij bij zijn verzoekschrift geen regelmatige uitgifte of geen betekend afschrift van de bestreden beslissing heeft gevoegd, de regelen of de op straf van nietigheid bij art. 10 der wet van 25 Februari 1925 voorgeschreven rechtsvormen heeft overtreden; waaruit volgt dat de voorziening niet ontvankelijk is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanlegger tot de kosten en tot de vergoeding van 150 fr. jegens de verweerder.

RAAD VAN STATE

4de kamer — 7 Juli 1949.

Voorzitter: M. Vranckx.

Raadsheren: MM. Mast (verslaggever) en Buch.
Advocaten: Mrs Schöller, Verougstraete en Bersou.

1. **Onderwijs. — Tuchtmaatregelen betreffende een onderwijzer. — Bevoegdheid gemeenteraad. — Onherroepelijkheid van koninklijke beslissing in hoger beroep.**
2. **Epuratie. — Verhouding van art. 8, Besluitwet 8.5.1944 tot art. 25, lid 8, wet lager onderwijs.**

1. *De gemeenteraad is in de eerste plaats bevoegd om onderwijzers te benoemen, te schorsen, ter beschikking te stellen bij ordemaatregel en af te zetten (art. 25, lid 1, wet Lager Onderwijs).*

Wanneer, na de daaropvolgende beslissing van de Bestendige Deputatie, de Koning, in hoger beroep en op verhaal van de belanghebbende, bij toepassing van art. 25, lid 8, der wet tot regeling van het lager onderwijs, een beslissing heeft getroffen, kan hij deze beslissing niet meer op eigen gezag wijzigen.

2. *De Koning kan dit evenmin op grond van art. 8, b, van de besluitwet van 8 Mei 1944 betreffende de openbare ambten.*

Gemeente Duffel t/ Belgische Staat (Minister van Openbaar Onderwijs) en B. (tussenkomen partij).

Gezien het verzoekschrift d.d. 31 Augustus 1948, met de machtiging van de gemeenteraad, door het college van burgemeester en schepenen der gemeente Duffel ingediend;

Aangezien de gemeenteraad van Duffel op 23 Febr. 1945, B., schoolhoofd van de gemeentelijke lagere jongensschool, ter beschikking stelde bij ordemaatregel; dat deze beslissing door de Bestendige Deputatie van de provincieraad van Antwerpen op 14 Sept. 1945 werd goedgekeurd; dat B. tegen de beslissing van de Bestendige Deputatie op 25 Sept. 1945, bij de Koning beroep aantekende; dat bij besluit van de Regent d.d. 4 Maart 1946, dit beroep verworpen, de terbeschikkingstelling bij ordemaatregel bekrachtigd en een wachtgeld gelijk aan de helft van de laatste activiteitswedde aan belanghebbende toegekend werd; dat bij besluit van de Regent d.d. 7 Juli 1948, bovengenoemd besluit van de Regent d.d. 4 Maart 1946 ingetrokken werd en aan B. een tuchtstraf van drie maanden schorsing werd opgelegd;

Aangezien de gemeente Duffel de vernietiging van het besluit van de Regent d.d. 7 Juli 1948 aanvraagt;

Gezien het verzoekschrift d.d. 4 Februari 1949, waarbij B., vertegenwoordigd door zijn raadsman, Mr Leo Bersou, verklaart in het geding te willen tussenkomen;

Overwegende dat op grond van artikel 25, eerste lid, van de bij het koninklijk besluit van 25 October 1921 samengeordende wet tot regeling van het lager onderwijs, de gemeenteraad in de eerste plaats bevoegd is om de onderwijzers te benoemen, te schorsen, ter beschikking te stellen bij ordemaatregel en af te zetten, dat nochtans hetzelfde artikel, zevende, achtste en negende lid, de wijze regelt, waarop de Koning bij de toepassing van deze tuchtvordering tussenkomen; dat deze tussenkomen geschiedt, hetzij door de uitspraak welke de Koning, op grond van artikel 25, achtste lid, verleent betreffende het beroep dat door

de gemeente of de onderwijzer wordt ingesteld tegen het besluit van de Bestendige Deputatie, hetzij, in geval van in gebreke blijven van de gemeenteraad, door het aanwenden van de bevoegdheid welke bij artikel 25, negende lid, aan de Koning wordt toegekend;

Overwegende dat in het onderhavig geval de gemeenteraad van zijn disciplinaire macht heeft gebruik gemaakt, dat het besluit van de Regent d.d. 4 Maart 1946 slechts is tussengekomen op het beroep, ingesteld door de onderwijzer; dat wanneer de Koning, op grond van artikel 25, achtste lid, een beslissing heeft getroffen, deze beslissing door hem op eigen gezag niet kan worden gewijzigd daar hij anders het beginsel van de algemene bevoegdheid, welke aan de gemeenteraad is toegekend bij artikel 25, eerste lid, niet zou eerbiedigen;

Overwegende anderzijds dat artikel 8, b, van de besluitwet van 8 Mei 1944, luidens hetwelk de Koning ambtshalve of op beroep van de belanghebbenden de beslissingen kan wijzigen van de gemeentelijke overheden, waarbij sancties worden uitgesproken in de sub littera a) van hetzelfde artikel voorziene gevallen, hem de bevoegdheid niet verleent om de besluiten te wijzigen welke hij, zoals in onderhavig geval, in hoger beroep getroffen heeft op het verhaal van de belanghebbende;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 7 Juli 1948 derhalve de macht heeft overschreden, welke artikel 25 van de wet tot regeling van het lager onderwijs en de besluitwet van 8 Mei 1944 aan de Koning toekent;

Besluit :

Artikel 1. — Het besluit van de Regent van 7 Juli 1948 wordt vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten voor het inleidend verzoekschrift valt ten laste van de tegenpartij.

Artikel 3. — De betaling van het recht van 150 frank voor het verzoekschrift tot tussenkomst valt ten laste van de tussenkomende partij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 9 Maart 1949.

Voorziter : M. Van Wetter.

Raadsheren : M.M. Van Malleghem en Louveaux.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Ontkenning van vaderschap. — Termijn. — Niet-bezeten-zijn van fysieke onmogelijkheid van gemeenschap. — Zedelijke onmogelijkheid aangenomen.

Daar de echtgenoot van de moeder zich ten tijde van de geboorte niet bevond ter plaatse waar het kind geboren is, beschikte hij over twee maanden om zijn bezwaren te doen gelden. (Art. 316 B. W.) « Afwezigheid » in art. 316 B. W. wil zeggen « verwijdering ».

Uit de omstandigheid, dat de echtgenoten gedurende het conceptietijdvak in van elkander verwijderde plaatsen verbleven (Oostende-Brussel) en dat zij van elkander gescheiden leefden, kan niet met zekerheid worden besloten, dat zij gedurende die gehele tijd niet éénmaal te zamen gekomen zijn. Art. 312 B.W. is derhalve niet van toepassing.

Daar de vrouw haar zwangerschap voor haar man verborgen heeft gehouden en hem eerst 22 dagen na haar bevalling van de geboorte heeft in kennis

gesteld terwijl uit bepaalde omstandigheden moet worden afgeleid, dat de vrouw gedurende het conceptietijdvak met een ander man in concubinaat heeft geleefd, is aan de in art. 313 lid 1 B. W. gestelde vereisten voldaan.

V... t/ G... en M...

Overwegende dat de oorspronkelijke eiser, thans appellant, krachtens de artikelen 312 en 313 van het Burgerlijk Wetboek, de geldigverklaring heeft gevorderd van de ontkenning van de wettigheid van het door zijn echtgenote ter wereld gebrachte kind;

Overwegende dat dit kind geboren op 8 December 1947 en ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand der gemeente Elsene onder de namen C. R. V.;

Overwegende dat de eis, alhoewel eerst ingesteld bij dagvaarding dd. 2 en 3 Februari 1948, dus meer dan een maand na de geboorte, ontvankelijk is;

Overwegende immers dat door de overgelegde ambtelijke bescheiden bewezen is dat de woonplaats van appellant van 3 Januari 1946 tot April 1948 gevestigd was te Oostende, dat het kind geboren is te Elsene en dat de echtgenote op de dag van de geboorte ingeschreven was in de bevolkingsregisters van Brussel sinds 7 Februari 1947 als hebbende aldaar haar verblijfplaats;

Overwegende dat moet aangenomen worden, dat appellant zich ten tijde van de geboorte niet ter plaatse bevond, waar het kind geboren is, en hij dienvolgens naar luid van artikel 316 van het Burgerlijk Wetboek over twee maanden beschikte om zijn bezwaren te doen gelden;

Dat in strijd met de stelling van de eerste rechter het feit, dat er tussen Oostende en Brussel gemakkelijke verbindingen bestaan, niet volstaat om de man als « tegenwoordig » te doen beschouwen;

Dat afwezigheid wil zeggen verwijdering;

Dat het hier gaat om een feitelijke kwestie en dat de verwijdering de onwetendheid van de man laat vermoeden;

Dat de grote afstand tussen Oostende en een zeer bevolkt centrum zoals Brussel, te meer daar de echtelieden sedert lange jaren gescheiden leefden, van aard is te hebben belet, dat appellant verwittigd werd van de geboorte; dat trouwens de echtgenote bij brief van 27 December 1947, dragende de poststempel van de volgende dag en geschreven in haar voornoemde verblijfplaats te Brussel, hem mededeelde, dat zij het kind ter wereld had gebracht; dat niets er op wijst dat hij de geboorte vóór deze datum kende;

Dat het de man slechts mogelijk is zijn bezwaren te doen gelden van het ogenblik af, dat hij van de geboorte kennis heeft gekregen;

Ten gronde :

Wat de toepassing betreft van artikel 312 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat appellant vergeefs aanvoert dat hij gedurende het wettelijk tijdperk van de ontvangenis, uit oorzaak van verwijdering in de fysieke onmogelijkheid verkeerde om met zijn vrouw gemeenschap te hebben;

Dat hij van zijn bewering geen bewijs brengt;

Dat uit de enkele door hem ingeroepene afstand tussen de plaatsen, waar de echtelieden verbleven, en de omstandigheid dat deze gescheiden leefden, niet met zekerheid kan besloten worden dat zij gedurende die gehele tijd niet eenmaal weer bij elkander gekomen zijn;

Dat het aanbod van bewijs van beroeper aldus

niet ontvankelijk is;

Overwegende anderzijds dat de vereisten van artikel 313 al. 1 van het Burgerlijk Wetboek in zake vervuld zijn;

Overwegende inderdaad dat de vrouw haar man eerst berichtte bij voormelde brief, gestempeld de 30 December 1947, dat zij het kind ter wereld had gebracht, d.w.z. 22 dagen nadien; dat zij de woonplaats van haar echtgenoot kende en haar zwangerschap voor hem verborgen hield; dat uit deze beide handelingen te meer een en dezelfde bedoeling van bedrog blijkt, daar de geboorte plaats greep te Elsene, terwijl de vrouw toen haar verblijf had te Brussel;

Overwegende verder dat uit ambtelijke bescheiden blijkt dat zekere B., die als getuige optrad bij de akte van geboorte van het kind, ingeschreven was in de bevolkingsregisters van Brussel als gehuwde man en als aldaar wonende aan de X. straat, dus op hetzelfde adres als de echtgenote van appellant en zulks de 13 Januari 1947, drie weken vóór deze laatste, dat hij daar zijn woonplaats had ten tijde van de geboorte, dat, na ambtshalve geschrapt geweest te zijn de 27 Juni 1947, hij afgeschreven werd naar Oostende op dezelfde dag als de echtgenote, zijnde de 13 April 1948, en dat beiden tot de 4 Mei 1948 ingeschreven geweest te zijn in deze laatste stad, daar in 1948 geschrapt werden naar St Gilles op hetzelfde adres aldaar; dat uit al deze omstandigheden dient te worden afgeleid dat zij als man en vrouw leefden gedurende de wettelijke periode van de ontvangenis;

Overwegende dat appellant in de zedelijke onmogelijkheid verkeerde om gedurende dit tijdperk met zijn echtgenote gemeenschap te hebben;

Dat immers vaststaat dat zij sedert Mei 1940 feitelijk gescheiden waren;

Dat wijders de vrouw met B. woonde en haar man, bij voormelde brief van 29 December 1947, meldde dat hij de vader niet was van het kind;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Vanhoudt, uitspraak doende bij verstek wegens nalatigheid om te verschijnen van geintimeerde R. G., optredende in hoedanigheid van voogd ad hoc van het kind, de moeder R. M. behoorlijk opgeroepen zijnde;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, doet te niet het bestreden vonnis van 14 Juni 1948 en, opnieuw wijzende,

Verklaart de oorspronkelijke vordering ontvankelijk en gegrond, zegt voor recht dat appellant de vader niet is van het kind geboren de 8 December 1947 en ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand te Elsene de 11 December 1947 onder de namen C. R. V., als afstammende uit zijn huwelijk met R. M. en dat voornoemd kind de naam van appellant, tot wiens familie het niet behoort, niet zal dragen;

Beveelt dat dit arrest zal ingeschreven worden in de registers van Elsene door de ambtenaar van de burgerlijke stand dezer gemeente, zodra het arrest hem zal zijn overhandigd, en dat melding ervan zal gemaakt worden op de rand van de geboorteakte;

Veroordeelt geintimeerde R. G. in zijn voormelde hoedanigheid tot de kosten van beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer — 17 December 1948

Voorzitter : M. Fiers

Raadsheren : MM. Louveaux en Moeneclaeys

Advocaat-Generaal : M. Delahaye

Advocaat : Mr. Castille.

Douanen en Accynzen. — Verbod om een gebouw of afsluiting op te richten. — Vereiste voor strafbaarheid.

Het oprichten van een gebouw of afsluiting in overtreding van art. 69 der wet van 28 Maart 1820, o.m. gewijzigd bij de wet van 6 April 1887, is een voortdurend misdrijf en slechts strafbaar, indien de oprichting geschied is na de inwerkingtreding van voormelde wetten.

O. M. en Ministerie van Financiën (Douanen en Accijnzen) t/ S. C.

Verdacht van : te Nieuwkerke op 18 April 1945 — of daarvoren binen de drie jaar op minder dan tien meter der grens tussen België en Frankrijk een gebouw of een afsluiting te hebben opgericht;

Daaraan niet schuldig verklaard werd verdachte op tegenspraak vrijgesproken en ontslagen van de vervolging zonder kosten.

Overwegende dat de vervolgende partij en het Openbaar Ministerie tijdig en op geldige wijze in hoger beroep zijn gekomen;

Overwegende dat de verjaring der publieke vordering tijdig gestuit werd door de akte van beroep van het Openbaar Ministerie, dagtekenende van 1 Juni 1948;

Overwegende dat het oprichten van een gebouw of een afsluiting in overtreding van art. 69 der wet van 28 Maart 1820, gewijzigd bij de wet van 5 April 1887, gewijzigd bij art. 2 der wet van 15 Maart 1931, een voortdurend misdrijf uitmaakt;

Overwegende dat uit de vaststellingen van de opstellers van het proces-verbaal, dagtekenende van 24 Mei 1945, niet blijkt en de vervolgende partij het bewijs niet levert dat het hier gaat over gebouwen en afsluitingen, welke voor de eerste maal opgericht werden nadat bedoelde wetten van 28 Maart 1820 en 5 April 1887 van kracht zijn geworden;

Overwegende dat integendeel door het onderzoek en de behandeling der zaak vóór het Hof gebleken is, dat beklaagde geen nieuwe gebouwen noch afsluitingen op onbebouwde gronden opgericht heeft, maar slechts oude gebouwen en afsluitingen, welke vervallen waren of tijdens de oorlog 1914-1919 vernield werden, opnieuw opgericht of hersteld heeft (Brussel, 19-12-1905; Pas. 1906, II, 143);

Om die redenen,

Gelet op de artikelen 211 en 186 van het wetboek van strafvordering en op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Het Hof, Rechtdoende bij verstek, Ontvangt de ingestelde beroepen, Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen, kosten van beide instantiën ten laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

4 Mei 1949

Voorzitter : M. Soetens

Rechters : MM. Janssen de Varebeke en De Wulf

Advocaten : Mrs Thienpont en Smetryns (Gent)

Rechter en administratie. — Bevoegdheid van de rechter om te onderzoeken of de burgemeester bij het nemen van een maatregel niet buiten de grenzen zijner macht is getreden. — Grenzen van de macht van de burgemeester. — Door een beroep op een nietige maatregel van de burgemeester kan de verhuurder niet ontkomen aan zijn verplichting tot herstel en schadevergoeding jegens de huurder.

De doelmatigheid van de maatregel van een burgemeester, handelende binnen de grenzen zijner macht, staat niet ter beoordeling van de rechter, die echter wel mag onderzoeken of de burgemeester niet buiten die grenzen is getreden.

Krachtens artikel 90 der Gemeentewet kan de burgemeester slechts politiemaatregelen nemen ter uitvoering van bestaande gemeentelijke reglementen of besluiten.

Wel zou de burgemeester de afbraak van een bouwvallig gebouw kunnen bevelen krachtens de algemene politiemacht, aan de gemeente-overheid verleend bij het Decreet van 14 December 1789 en de Wet van 16-24 Augustus 1790, zelfs wanneer er geen besluit van de gemeenteraad bestaat, doch dergelijke maatregel van de burgemeester zou elke sanctie en diensgevolge praktisch elke bindende kracht missen.

Een krachtens artikel 94 der Gemeentewet door de burgemeester genomen besluit is nietig, indien niet voldaan is aan de in dat artikel gestelde vereisten: onmiddellijke mededeling aan de Gemeenteraad, toezending van een afschrift aan de Gouverneur der provincie en bevestiging door de Gemeenteraad in diens eerstvolgende zitting.

De verhuurder, die een gedeelte van het verhuurde heeft afgebroken, kan met een beroep op een nietige maatregel van de burgemeester niet ontkomen aan zijn verplichting tot herstel en schadevergoeding jegens de huurder.

De Troyer C. t/ D'Haeseleer P.

Overwegende dat de vordering strekt tot veroordeling van verweerder om de afhankelijkheden van het huis, bewoond door eiser, te herstellen en hem te vergoeden voor de genotsderving en de schade aan de roerende goederen;

Overwegende dat verweerder staande houdt, dat de burgemeester der gemeente Erembodegem krachtens artikel 94 van de Gemeentewet besloten had de achtergebouwen door de eigenaar te doen afbreken en herstellen; dat hij zich tegen dit bevel niet kon verzetten; dat de rechterlijke macht niet bevoegd is om de geschiktheid van deze administratieve beslissing te onderzoeken; dat de eigenaar en dus a fortiori de huurder niet gerechtigd is een vergoeding te vorderen voor de hem daardoor berokkende schade;

Overwegende dat inderdaad geen enkele overheid, ook niet de rechtbank, mag onderzoeken of een maatregel, getroffen door een burgemeester, handelende binnen de wettelijke perken van zijn willekeurige macht, gepast is (Giron, Drt. adm., 758);

Maar dat de rechtbank onbetwistbaar mag onderzoeken of de burgemeester van Erembodegem de perken van zijn macht niet is te buiten gegaan, toen

hij aan verweerder opgelegd heeft de gebouwen af te breken en te herstellen;

Overwegende dat een burgemeester politiemaatregelen kan treffen bij uitvoering van artikel 90 van de Gemeentewet; dat hij alsdan slechts een uitvoerende rol vervult en de bestaande gemeentelijke reglementen of besluiten toepast (Giron, V°, Police comm. dict. Adm. 26); dat dit ter zake het geval niet schijnt te zijn, vermits geen enkel gemeentereglement ingeroepen wordt;

Dat hij insgelijks de afbraak van een bouwvallig gebouw zou kunnen bevelen ingevolge de algemene politiemacht, die verleend werd aan de gemeentelijke overheid door het Decreet van 14 December 1789 en de Wet van 16-24 Augustus 1790, zelfs wanneer er geen besluit van de gemeenteraad bestaat (Giron, Dict. Adm., V°, Collège Echevinal, 36), maar dat hij in dergelijke geval geen straffen kan opleggen om zijn beslissing te doen eerbiedigen, zodat het besluit van de burgemeester praktisch zonder enige bindende kracht zou blijven;

Overwegende dat een burgemeester insgelijks kan optreden ingevolge de bepalingen van artikel 94 van de Gemeentewet, hetgeen volgens verweerder ter zake het geval was;

dat deze uitzonderlijke politiemacht nochtans slechts aan de burgemeester wordt verleend in de gevallen door de wet bepaald, en mits naleving van de wettelijke voorschriften; dat de rechtbank mag nagaan of de wettelijke vereisten vervuld werden;

Overwegende dat niet bewezen is, dat het besluit van de burgemeester van Erembodegem van 15 Jan. 1948 onmiddellijk medegedeeld werd aan de gemeenteraad, dat hij er een afschrift van gezonden heeft aan de Gouverneur der provincie en dat het bevestigd werd door de gemeenteraad in de eerstvolgende zitting;

Dat dit besluit van de burgemeester dienvolgens ongeldig is (Verbr., 12 Oct. 1896, Pas. 1896, I, 278°);

Overwegende dat verweerder dienvolgens geen wettelijke verplichting had de gebouwen af te breken; dat de stelling van eiser, volgens dewelke het op verzoek zou zijn van verweerder, dat de burgemeester hem de « toelating » zou verleend hebben de gebouwen af te breken « en te herstellen », niet onwaarschijnlijk lijkt, daar men niet goed inziet hoe een burgemeester ingevolge zijn politiemacht zou kunnen bevelen een gebouw na afbraak « te herstellen » om reden van openbare veiligheid;

Overwegende dat een eigenaar luidens artikel 1723 B.W. de gedaante van het verhuurde goed niet mag wijzigen, zelfs niet met de bedoeling de gebouwen te verbeteren;

Dat hij dringende herstellingen, die niet kunnen uitgesteld worden, had mogen uitvoeren, maar dat volgens het advies van de deskundige, aangesteld door de Voorzitter der Rechtbank, zetelende in kort geding, gebouwen wel in slechte staat verkeren, maar dat het nogal gewaagd is ze « bouwvallig » te verklaren;

Overwegende dat verweerder dienvolgens verplicht is aan eiser de hem berokkende schade te vergoeden;

Overwegende dat de schade, veroorzaakt aan de roerende goederen, door de deskundige geschat wordt op 850 frank; dat deze som billijk blijkt;

Overwegende dat aan eiser wegens derving van het varkenskot, kippenhok en stalling, alsook wegens de algemene storting van genot, een vergoeding verschuldigd is, die ex aequo et bono mag geschat worden op de gevorderde som van 3000 frank;

Overwegende dat, voor het geval verweerder het verhuurde goed niet in de vorige staat mocht herstellen binnen het gestelde tijdperk, hij aan eiser een

vergoeding zal verschuldigd zijn, die ex aequo et bono mag gesteld worden op 30 frank per dag;

Om deze redenen,

De Rechtbank;

Verklaart eisers vordering ontvankelijk en gegrond; Veroordeelt verweerder het door eiser betrokken goed in de oorspronkelijke staat te herstellen binnen de dertig dagen na de betekening van het huidige vonnis; bij gebreke hieraan te voldoen, veroordeelt verweerder aan eiser een vergoeding te betalen van 30 frank per dag tot wanneer het eigendom volledig zal hersteld zijn;

Veroordeelt verweerder aan eiser een vergoeding te betalen van 3000 frank wegens genotsderving en 850 frank voor schade, veroorzaakt aan de roerende goederen;

Veroordeelt verweerder tot de kosten, met inbegrip van die van het kort geding;

Geeft akte aan eiser van zijn voorbehoud voor andere eventuele schadeposten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4e Kamer. — 19 Maart 1949.

Voorzitter : M. Struye de Swielande.

O. M. : M. Van Hauwaert.

Executie van onroerend goed. — Verkoop na overschrijving van het aan de inbeslagneming voorafgaand bevel: absolute nietigheid. — Uitvoerbaarheid bij voorraad der vonnissen van de Rechtbank van Koophandel. — Vordering tot schadevergoeding tegen notaris ontvankelijk.

De verkoop van een onroerend goed, na overschrijving van het bij art. 14 der wet van 15 Augustus 1854, voorgeschreven bevel, dat moet voorafgaan aan de inbeslagneming van het onroerend goed is absoluut nietig. Het is niet nodig, dat de rechter de nietigheid uitspreekt (art. 27).

De in art. 99 van de Hypotheekwet van 16 December 1851 bedoelde aanmaning aan de derde bezitter van het onroerend goed tot betaling van de op eisbare schuld of ontruiming van het erf, behoeft alleen te geschieden door de hypothecaire schuldeiser, niet door een chirographaire schuldeiser.

Krachtens art. 439 Rv. zijn de vonnissen van de Rechtbanken van Koophandel uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hoger beroep, zonder dat het in het vonnis behoeft vermeld te zijn.

Executie van onroerend goed kan geschieden krachtens een vonnis uitvoerbaar bij voorraad. (Art. 12, wet van 15 Augustus 1854.)

De vordering tot schadevergoeding door de koper ingesteld tegen de notaris te wiens overstaan de absoluut nietige koopacte is verleden, is ontvankelijk.

Wwe Van Herreweghe en cs. t/ Roegiest en cs.
en Van Damme en Van der Gracht t/ S.....

Overwegende dat de gedaagden Roegist Germaine en haar echtgenoot De Meyer Theofiel, alhoewel behoorlijk opgeroepen, geen pleitbezorger hebben gesteld;

Overwezende dat Mevr. Irène De Meyer, Weduwe van de heer Leopold Van Herreweghe, en René Van

Rysseberghe, de Rechtbank verzoeken geldig en regelmatig te horen verklaren de onroerende inbeslagneming, betekend door exploit behoorlijk geboekt van deurwaarder Gaston Charlier te Marche en Famenne in datum van 31 Januari 1949 en overgeschreven ten kantore van grondpanden te Gent, op 10 Februari 1949, dus wel ten gepaste tijde; dat de eisende partijen ook in zake geroepen hebben de verweerders Vital Van der Gracht en Bernard van Damme, die de goederen welke nu het voorwerp uitmaken van deze onroerende inbeslagneming gekocht hebben van de gedaagden en wel in omstandigheden, die hierna zullen besproken worden;

Overwegende dat de partijen van der Gracht en Van Damme elk afzonderlijk in vrijwaring geroepen hebben de heer notaris Ch. S., die instrumenterende notaris is geweest in de verkoping van bedoelde goederen; dat de eisers in vrijwaring de Rechtbank verzoeken de notaris te verwijzen, hun verkoopprijs terug te betalen, alsook de kosten van koopacte, registratie en overschrijving, alsook schadevergoeding, die later eventueel door hen zal bepaald worden;

Overwegende dat de eis strekt om goed en van waarde te horen verklaren de inbeslagneming van onroerende goederen, gelegen in het arrondissement Gent, gemeente Moerbeke-Waas, zijnde percelen zaai-land (....);

Overwegende dat deze inbeslagneming gedaan werd krachtens een vonnis van de Rechtbank van koophandel te Gent, derde Kamer, tegensprekelijk verleend op 20 November 1947 en in al zijn beschikkingen bekrachtigd door arrest, tegensprekelijk verleend door de tweede Kamer van het Hof van Beroep te Gent op 9 Juni 1948;

Overwegende dat het vonnis op 19 December 1947 door exploit, behoorlijk geboekt, van deurwaarder Orphee Loore en het arrest op 1 Juli 1948 door ambt van dezelfde deurwaarder aan Roegist Germaine betekend werden;

Overwegende dat de gedaagde Roegiest verwezen werd aan de eiseres Irène De Meyer, weduwe Van Herreweghe de som van 111.436,10 fr. met de gerechtelijke intresten en de kosten te betalen en aan René Van Rysseberghe de som van 13.152 fr. ook met de gerechtelijke intresten en de kosten te betalen; dat blijkt dat er tot nu toe niets betaald werd op die sommen;

I. *Over de geldigheid van de procedure tot onroerende inbeslagneming:*

Overwegende dat de eisende partijen het eerste voorafgaand bevel vóór de onroerende inbeslagneming hebben doen betekenen aan de eerste gedaagde door exploit, behoorlijk geboekt op 20 December 1947 van deurwaarder Orphee Loore, dat het bevel overgeschreven werd ten tweede kantore der Hypotheken te Gent op 22 December 1947; dat een tweede voorafgaand bevel betekend werd door exploit van dezelfde deurwaarder d.d. 18 Juni 1948, dat ook overgeschreven werd ten tweede kantore der Hypotheken te Gent op 19 Juni 1948; dat eindelijk de eisende partijen een derde voorafgaand bevel betekend hebben aan de gedaagde door exploit behoorlijk geboekt op 13 December 1948 van deurwaarder Charlier te Marche en Famenne en overgeschreven ten zelfde kantore der Hypotheken op 17 December 1948;

Overwegende dat er dan door exploit, behoorlijk geboekt van dezelfde deurwaarder Charlier op 31 Januari 1949 overgegaan werd tot de inbeslagneming van volgende onroerende goederen (....);

Dat deze inbeslagneming op 10 Februari 1949, dus

ten gepaste tijde, op het tweede kantoor der Hypotheken te Gent overgeschreven werd ;

Overwegende dat de verweerder Van der Gracht de geldigheid van de onroerende inbeslagneming niet betwist ; dat het meestal de verweerder is, alsook de verweerder Van Damme, die deze geldigheid aanvallen ; dat deze beweren dat krachtens artikel 17 van de Wet van 15 Augustus 1854 het eerste bevel binnen de zes maanden moest gevolgd worden door een exploit van onroerende inbeslagneming, dat ook overgeschreven moest worden, zoniet had dit bevel van rechtswege opgehouden ieder gevolg te hebben en, gezien in bedoeld geval de eisende partijen niet bewijzen, dat zij zich in een van de uitzonderlijke gevallen zouden bevinden, voorzien door artikel 3 van de Wet van 30 Juli 1948, zou dan ook volgens die verweerders gans de procedure nietig en van generlei waarde zijn ;

Overwegende dat de eisende partijen zich niet beperkt hebben tot de hernieuwing van de overschrijving van het eerste bevel aan de bewaarder der Hypotheken te vragen, maar wel, vooraleer de termijn van zes maanden verstreken was, telkens een nieuw voorafgaand bevel betekend hebben, en telkens de overschrijving van dat nieuw bevel hebben gedaan op het kantoor der Hypotheken ;

Overwegende dat de wet nergens verbiedt de procedure ab initio te hernemen door de betekening en de overschrijving van een nieuw bevel, hetgeen niet wil zeggen dat, in casu, het eerste en het tweede voorafgaand bevel nietig zouden zijn ; dat deze trouwens wel regelmatig betekend en overgeschreven werden ;

Overwegende dat in dit geval het eerste en het tweede bevel altijd zijn blijven bestaan, gezien uit het hypothecair bewijschrift de dato 8 Januari 1949 blijkt, dat de drie bevelen er regelmatig op voorkomen, hetgeen het bewijs levert dat ze altijd van kracht zijn gebleven (artikel 17 der wet van 10 Oktober 1913 en artikel 10, eerste paragraaf in fine) ;

Overwegende dat de eisende partijen wel ook met reden doen opmerken, dat zij toch wel de toepassing van artikel 3 van de wet van 31 Juli 1938 zouden mogen invoeren en dat er in casu wel een verzet bestond tegen het vonnis van de Rechtbank van Koophandel, dat tot basis dient aan de vervolging, gezien er beroep ingesteld was geweest tegen deze beslissing en dat het woord « verzet » wel ieder rechtsmiddel tegen de uitvoerbare titel betekent ;

Overwegende dat de gedaagden Roegiest en De Meyer niettegenstaande het regelmatig bevel van 20 December 1947 en van 18 Juni 1948 de onroerende goederen, die het voorwerp maakten van de overschrijving ten kantore der Hypotheken, gedeeltelijk aan de verweerder Van der Gracht en gedeeltelijk aan de verweerder Van Damme verkocht hebben ; dat deze verkopen respectievelijk op 6 October 1948 en op 24 Juni 1948 verleden werden door het Ministerie van notaris S... ;

Overwegende dat krachtens de artikelen 27 en 28 van de wet van 13 Augustus 1854, deze verkopen aangetast zijn door een radicale nietigheid als zijnde gedaan in strijd met de hierboven aangehaalde wetsbepalingen. Dat deze goederen door de overschrijving van het bevel onvervreemdbaar zijn, zolang er een geldige overschrijving bestaat, hetgeen hier wel het geval was vanaf 22 December 1947 ; dat de gedaagden Roegiest en De Meyer deze goederen niet mochten vervreemden en dat het voor de Rechtbank overbodig is de nietigheid van deze verkoping uit te spreken. (Zie Hof van Cass., 23 December 1880,

Pas. 1881.1.29 en advies van heer Adv. Gen. Melot die zich uitdrukt : « Cette nullité est radicale et frappe l'acte d'inexistence ; Schicks van Isterbeeck, Procédure Civile n° 193 ; Burg. Rechth. Antwerpen 13 Mei 1921 Rev. Prat. Not. 1922, Bl. 159 ; Van Bauwel Burgerlijk Procesrecht uitg. 1938 n° 943, 957 ; Rechth. Hoei 10 Mei 1933, P. 33.111.8 ; Rep. Pr. Dr. B. V° Saisie Immob. n° 239 en aangehaalde rechtsleer in noot ; Saelbroeck, Comment. de la saisie, Immob. T.2 p. 256) ;

Overwegende dat in het huidig geval de verkoopprijs zelfs niet geblokkeerd is gebleven in handen van de instrumenterende notaris, die toch wel deze maatregelen had moeten treffen, voornamelijk na de brief, die hij van deurwaarder Orphée Loore ontvangen had ;

Overwegende dat de argumenten, voorgebracht door verweerder in het huidig geding, in strijd zijn met al de voorzorgen, die hij genomen heeft in het opstellen van de verkoopsakte inzake Van der Gracht ; dat hij inderdaad in deze akte vermeldt : « De koper erkent dat de notaris hem volledige inlichtingen heeft verstrekt op hypothecair gebied en namelijk van de overschrijving ten Hypotheekkantoor van bevel tot betaling op gevaar van inbeslagneming van het alhier gekocht goed ten verzoeken van Irène De Meyer en van René Van Rysselberghe » ; dat zulks ten overvloede bewijst, dat de notaris in die tijd de geldigheid van het beslag erkende, daar hij de aandacht van partijen gevestigd heeft op het « gevaar van inbeslagneming » ; dat hij nu te vergeefs de nietigheid door de Rechtbank zou willen doen aannemen ; dat al deze voorzorgen overbodig zijn in normale omstandigheden ;

Overwegende dat de hierboven vermelde verweerders nog verschillende andere opwerpingen doen gelden, die, ingeval de Rechtbank deze zou aannemen, de nietigheid van de inbeslagneming ten gevolge zouden hebben ;

Overwegende dat er wordt gezegd dat de derde houder slechts kan onteigend worden nadat hem eerst een bevel tot betaling of uitdrijving zou betekend worden ;

Overwegende dat de beslagleggers hier ingevolge een persoonlijk recht handelen en niet ingevolge een zakelijk recht ; dat in bedoeld geval de betekening van de onroerende inbeslagneming tegen de derde houders niet kan en niet moet vervolgd worden ; dat de toepassing van artikel 99 van de hypothecaire wet hier niet mag ingeroepen worden, gezien het een chirographaire schuldeiser is die zijn uitvoerbare titel uitvoert bij middel van een onroerende inbeslagneming ;

Overwegende dat de verweerder nog opwerpt ; dat de echtgenoot van Roegiest Germaine inzake niet geroepen werd ; dat zulks vervalt, gezien de dagvaarding hem persoonlijk afgegeven werd op 19 Februari 1949 ; dat trouwens moet gezegd worden, dat de gedaagde Roegiest Germaine van goederen gescheiden is van haar echtgenoot en dat de onroerende goederen, die in beslag genomen werden, haar persoonlijke eigendommen zijn ;

Overwegende dat betreffende het laatste middel, opgeworpen door Notaris S..., het overbodig is lang aan te dringen, daar deze ook van alle grond ontbloomt is ; dat krachtens art. 439 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging de vonnissen van de Rechtbanken van Koophandel uitvoerbaar zijn bij voorraad niettegenstaande hoger beroep en wel zonder dat zulks in het vonnis behoeft vermeld te zijn ; dat verder art. 12 van de Wet van 15 Augustus 1854 voorziet dat de vervolging mag geschieden ingevolge

een voorlopig of definitief vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep, hetgeen hier het geval is en dat verder het arrest zoals het vonnis op regelmatige wijze aan de gedaagde betekend werden;

Overwegende dat de rechtsplegingen, door de Wet van 15 Augustus 1854 voorzien, vervuld werden; dat de onroerende inbeslagneming regelmatig is in de vorm en verrechtvaardigd is ten gronde;

II. Betreffende de oproeping in vrijwaring:

Overwegende dat de verweerder in vrijwaring zich niet verdedigd heeft tegen de eis tot schadevergoeding, gedaan door de partijen Van Damme en Van der Gracht, dat het noodzakelijk is hem toe te laten te besluiten nopens zijn verantwoordelijkheid tegenover de kopers en dat, vooraleer uitspraak te doen over deze eisen in vrijwaring, aan de notaris dient bevolen te worden ten gronde te besluiten over de tegen hem ingeroepen verantwoordelijkheid en de door eisers in vrijwaring gevorderde bedragen; dat de zaak aldus dient gesplitst te worden;

Om deze redenen:

DE RECHTBANK,

Gelet op de art. 2, 37 en 41 van de Wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer Van Hauwaert, Substituut-Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende, voegt de zaken, ingeschreven onder nummers 16641/12073, 16704 en 16705 van de Algemene Rol samen en, rechtdoende op tegenspraak tegenover de verweerders Van Damme en Van der Gracht en tegenover de verweerder in vrijwaring S..., en bij verstek bij nalatigheid om te verschijnen tegenover Germaine Roegiest en Theofiel De Meyer, verklaart de oorspronkelijke eis alsook beide eisen in vrijwaring ontvankelijk; verklaart van waarde de onroerende inbeslagneming van hierna beschreven onroerende goederen (.....); enz.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST. NIKLAAS

1e kamer — 9 Augustus 1949.

Voorzitter: M. Dirix.

Rechters: MM. Blauwaert en Maes.

Referendaris: M. L. Thuysbaert.

Advocaten: Mrs R. De Schrijver en Maillet.

1. Geldlening. — Verbintenissen er uit ontstaan. — In principe van burgerlijke aard. — Uitzondering.
2. Handelaar. — Gehuwde vrouw. — Voorwaarden. — Afzonderlijke zaak. — Machtiging van de man.
3. Eis met gemengd karakter. — Bevoegdheid der Burgerlijke Rechtbank.

1. De verbintenissen, die uit een lening ontstaan, zijn in principe, van burgerlijke aard, doch verkrijgen een handelskarakter bij toepassing van artikel 2, in fine, van de wet van 15 December 1872.
2. De wet vereist dat de gehuwde vrouw, om handelaarster te zijn, een afzonderlijke zaak uitbate, wel onderscheiden van die van haar echtgenoot en dat ze daartoe uitdrukkelijk gemachtigd zij in de vorm bij de wet voorzien.

Ze is geen handelaarster wanneer ze er zich toe

bepaalt de waren, die tot de koopwaren van haar man behoren, in het klein te verkopen.

3. Een rechtseis met gemengd karakter, burgerlijk en commercieel, valt buiten de bevoegdheid der Handelsrechtbank.

De Smedt t/ Van Lier en Vande Velde.

Gezien het exploit van rechtsingang van 22 Juni 1949, betekend door het ambt van deurwaarder A. Van Puyvelde, te St Niklaas;

Aangezien de eis er toe strekt « nadat tweede gedaagde door haar echtgenoot, eerste gedaagde, zal gemachtigd zijn om in rechte op te treden of, bij ontstentenis van machtiging door de man ambtshalve, door de Rechtbank zal gemachtigd zijn, beide gedaagden hoofdelijk te zien en horen veroordelen om, op grond van de beweegredenen aangehaald in de inleidende dagvaarding, aan de aanlegster te betalen: 1° de som van 50.000 frank, eisbaar kapitaal; 2° de som van 12.500 frank, vervallen rente; samen met de rechterlijke intresten en de proceskosten; het vonnis uitvoerbaar te horen verklaren bij voorraad, niettegenstaande verzet of beroep en zonder borg »;

Aangezien de aanlegster, tot staving van haar eis, aanvoert dat, op 1 Mei 1948, de beide gedaagden erkend hebben haar de som van 250.000 frank verschuldigd te zijn en hierop een intrest te zullen betalen tegen 5 % 's jaars; de hoofdsom terugbetaalbaar zijnde met jaarlijkse afkortingen van 50.000 frank; dat de gedaagden in gebreke zijn, zowel de eisbare snede van het kapitaal als de vervallen rente, te betalen;

Aangezien de gedaagden, in de eerste plaats, de onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel tegenwerpen en, in dit verband, meer bepaald, aanvoeren dat de tweede gedaagde geen handelaarster is en dat de kwestieuze verbintenis, in haar hoofde, evenmin een handelskarakter heeft;

Aangezien de betwiste schuldbekentenis door de gedaagden werd ondertekend op 1 Mei 1948;

dat het vaststaat dat, op voormelde datum, de gedaagden niet waren gehuwd en dat, in elk geval, de tweede gedaagde geen handelaarster was;

Wat betreft de aard van de kwestieuze verbintenis:

Aangezien de aanlegster verklaart dat de oorzaak van de door gedaagden ondertekende schuldbekentenis een geldlening is;

dat de Rechtbank, derhalve, moet nagaan of, op grond van deze door de aanlegster aangegeven grondslag van de eis, ze bevoegd is om kennis te nemen van de zaak;

Aangezien de verbintenissen ontstaan uit een geldlening, uit hun aard, een burgerlijk karakter hebben; dat ze, echter, bij toepassing van het laatste lid van artikel 2 van de wet van 15 December 1872, daden van koophandel zijn wanneer ze door handelaars worden verricht, behoudens het bewijs dat hun oorzaak vreemd is aan de koophandel;

Aangezien dat, uit de door partijen overgelegde documenten blijkt dat de eerste gedaagde de kwestieuze verbintenis heeft aangegaan naar aanleiding van en als een van de hem opgelegde tegenprestaties voor de overdracht door aanlegster van haar handelszaak op eerstgenoemde, zodat de verbintenis, in hoofde van eerste gedaagde, onbetwistbaar een handelskarakter heeft;

Aangezien de schuldbekentenis van 1 Mei 1948 mede-ondertekend werd door de tweede gedaagde;

dat deze, op voormeld tijdstip, geen handelaarster was, zodat de verbintenis die ze aanging, uiteraard burgerlijk, geen daad van koophandel geworden is

dank zij de hoedanigheid van haar die ze verrichtte;

Aangezien de tweede gedaagde, ook na haar huwelijk met eerste gedaagde, op 17 Juni 1948, niet de hoedanigheid van handelaarster verworven heeft;

dat, afgezien van het feit dat de aard van een verbintenis bepaald wordt op het ogenblik dat ze wordt aangegaan en, dus, niet afhankelijk is van de hoedanigheid die de schuldenaar naderhand zou verkrijgen, de wet vereist dat de gehuwde vrouw, om handelaarster te zijn, een afzonderlijke zaak uitbate, wel onderscheiden van die van haar echtgenoot en dat ze daartoe uitdrukkelijk, in de vorm bij de wet voorzien, gemachtigd zij (B. W., artikel 22 c);

dat ze geen handelaarster is wanneer ze er zich bij bepaalt de waren die tot de koophandel van haar man behoren, in het klein te verkopen (wet 15 Dec. 1872, art. 10, al. 2; B. W. art. 220, al. 2; Fredericq, Droit comm. belge, 1946, d. I, bl. 187, n° 93);

Aangezien dat, bij toepassing van deze normen, wanneer de vrouw van een handelaar, zoals ter zake, een rondschriven, bestemd voor de clientele, ondertekent, op firmapapier met brievenhoofd op naam van de man, met vermelding van het persoonlijk inschrijvingsnummer in het handelsregister van de man, ze moet geacht worden te handelen als lasthebberende en vertegenwoordigster van haar echtgenoot;

Aangezien dat uit hetgeen voorafgaat moet besloten worden dat de betwiste schuldbekenenis een handelskarakter heeft in hoofde van de eerste gedaagde en van burgerlijke aard is in hoofde van de tweede gedaagde;

Aangezien de ondeelbare rechtsvordering, gericht tegen twee gedaagden, waarvan de ene gehouden is door een verbintenis van burgerrechtelijke aard en de andere door een verbintenis van handelsrechtelijke aard, ingevolge rechtsleer en rechtspraak, voor de burgerlijke rechtbank moet gebracht worden (Van Bauwel, Burg. procesrecht, d. II, bl. 133, n° 383; Verbr., 13 April 1893, Pas. 1893, I, 167; R. v. K. Antwerpen, 19 Februari 1936, R.W. 1935-1936, 1389);

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, vonnissende op tegenspraak, alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende, verklaart zich onbevoegd ratione materiae om van de zaak kennis te nemen en veroordeelt aanlegster tot de kosten.

VREDEGERECHT TE BORGERHOUT

18 Februari 1949.

Vrederechter : M. Van der Mensbrugge.
Pleiters : Mrs. P. Pollet en E. Buysse.

Buitengewoon huurrecht. — Toepasselijkheid van art. 4, lid 4, van de wet van 31 Juni 1947.

Art. 4, lid 4 der wet van 31 Juli 1947 is ook van toepassing, indien de huurder het gehuurde verlaten heeft in verband met een door de verhuurder tegen hem ingestelde vordering tot ontruiming, zonder het vonnis af te wachten. Bedoelde huurder heeft derhalve recht op schadevergoeding, indien de verhuurder de litigieuze woning niet gebruikt overeenkomstig de door hem beweerde zwaarwichtige reden.

José Vermeir t/ Ferd. Daeninck.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding van deurwaarder R. Vyt te Antwerpen dd. 21 Januari 1949, strekkende ten einde verweerder te horen veroordelen om aanleggers te betalen de som van 14.800 fr. als schadevergoeding, samen met de gerechtelijke interesten en de kosten van het geding;

Gehoord partijen in hunne middelen en verklaringen; Aangezien de verschijning in verzoening vruchteloos bleef;

Overwegende dat eisers een kwartier in huur hadden te Borgerhout, Luchtvaartstraat Nr. 5; dat verweerder aan eiseres opzegging deed op 22 Januari 1948 tegen het einde April 1948 in de volgende bevoordingen « Daar ik vanaf de eerste Mei verplicht ben mijn moeder, die zonder bestaansmiddelen is, bij mij in te nemen »; dat partijen voor Ons in verzoening verschenen zijn op 20 April 1948, zonder dat een verzoening tot stand kwam; dat verweerder dan op 7 Mei 1948 eiseres voor ons gedagvaard heeft tot in trekking der huurverlenging en tot ontruiming; dat verweerder als zeer zwaarwichtige reden deed gelden : « Aangezien mijn verzoeker, die zijne moeder die 68 jaar oud is en ten zijne laste is, in hogervermeld appartement een woongelegenheden zou willen verschaffen;

Overwegende dat ten gevolge dezer procedure eiseres een ander kwartier gevonden heeft en verhuisd is; dat verweerder dan de door hem ingeleide zaak deed schrappen;

Overwegende dat niet betwist wordt dat, toen deze vordering nog voor ons hangende was, de moeder van verweerder reeds bij hem kwam wonen, vóór het vertrek van eiseres; dat vaststaat dat de moeder van verweerder bij deze laatste is blijven inwonen van 18 Mei tot 28 Juni 1948 zijnde een zestal weken; dat verweerder in Augustus 1948 het kwartier, door eiseres verlaten, voortverhuurd heeft aan de echtelieden Verschelden-Verstreken;

Overwegende dat de huidige eis gesteund is op art. 4 par. 4, der wet van 31 Juli 1947, en strekt tot betaling van 14.800 fr. bij wijze van schadevergoeding.

Overwegende dat verweerders opwerpen, dat eiseres vrijwillig het kwartier verlaten heeft, zodat zij niet gerechtigd zou zijn voormeld artikel in te roepen;

Overwegende dat wij dit stelsel niet kunnen volgen; dat het zeker is dat eiseres bedoeld kwartier ontrend heeft tengevolge van de procedure, door verweerder ingeleid; dat zij dan ook gerechtigd is schadevergoeding te vorderen;

Overwegende dat tevens bewezen is dat de moeder van verweerder maar een zestal weken bij verweerder inwoonde en dat verweerder sedert Augustus 1948 het kwartier verder verhuurde; dat zij Ons geen enkele inlichting geeft nopens de huur, door deze nieuwe huurders betaald;

Overwegende dat verweerder verklaart dat na enkele weken samenleving met zijn moeder wederzijds bevonden werd, dat dit samenwonen niet mogelijk was; dat zelfs in dit geval verweerder gehouden was overeenkomstig de wet vijftien dagen na het intreden dezer gebeurtenis eiseres hiervan te verwittigen en dat hij dit niet gedaan heeft;

Overwegende dat eiseres vroeger een huur betaalde van 450 fr.; dat zij het bewijs levert dat zij nu 900 fr. moet betalen; dat zij verhuiskosten gehad heeft; dat deze verhuiskosten echter maar eenmaal in rekening kunnen komen; dat de schadevergoeding ex aequo et bono op 10.000 fr. dient bepaald te worden;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, tegensprekelijk beslissende, verklaren de eis ontvankelijk en gegrond; veroordelen

verweerder om aan aanlegster te betalen een schadevergoeding van 10.000 frank, samen met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding.

NOOT. — De feiten, waarover de Rechter te oordelen had, waren de volgende :

Bij aangetekend schrijven doet de eigenaar opzegging aan zijn huurster en verklaart dat hij verplicht is zijne moeder, die zonder bestaansmiddelen is, bij hem in huis te nemen, en dat zij het door huurster gehuurde appartement zal moeten bewonen.

De eigenaar roept in verzoening, die vruchteloos blijkt, en dagvaardt nadien de huurster. De zaak wordt gepleit en in beraad gehouden. Onder de druk van deze procedure zoekt de huurster naar een andere woongelegenheid en vindt er een. Dit feit wordt ter kennis van de Vrederechter gebracht met verzoek de zaak te schrappen, hetgeen ook gebeurt.

De huurster meent te weten, dat de moeder van de eigenaar niet binnen de 6 maanden bedoeld appartement heeft betrokken. Zij dagvaardt dan ook haren gewezen verhuurder tot betaling van 14.800 fr. schadevergoeding.

De eigenaar antwoordt dat art. 4 § 4 niet toepasselijk is, omdat de huurster vrijwillig weg zou gegaan zijn.

De Rechter heeft dit principieel punt niet uitgesproken en heeft zich er toe bepaald te beslissen, dat dit stelsel niet kon gevolgd worden daar de huurster het litigieus appartement ontruimd heeft ten gevolge van de vorige procedure, door de eigenaar ingeleid.

Dat er geen onderscheid dient gemaakt te worden tussen vrijwillige ontruiming vóór een vonnis of verplichte ontruiming ingevolge tenuitvoerlegging van een vonnis, lijkt ons bewezen door de volgende argumenten :

1) De strekking van de Wet is, dat degene die iemand verplicht te verhuizen en dit om geveinsde redenen, tot schadevergoeding moet veroordeeld worden.

2) De Wet spreekt van intrekking in het algemeen, zonder gewag te maken van de noodzakelijkheid van een vonnis.

3) Payen en Van Kelecom in hun commentaar van de Wet van 31.7.1947 schrijven blz. 63 : « Le mot « accepte » a été ajouté à la fin du premier alinéa pour préciser que les dommages-intérêts sont dus également lorsque, avant tout jugement, le preneur a accepté en conciliation la légitimité du motif invoqué par le bailleur. »

4) La Haye en Vankerckhoven blz 89 — delen dezelfde mening. In een interessant artikel, gepubliceerd in het « Journal des Tribunaux » (13 Maart 1949) blz. 166, merken wij op, dat de bijvoeging van de laatste woorden « retrait a été accordé ou accepté » een einde stelt aan de betwisting die de Wet van 12 Maart 1945 niet oploste. De schadevergoeding is dus verschuldigd afgezien van elke veroordeling tot ontruiming.

Dit strookt trouwens met het verslag aan de Senaat (Parl. Doc. 158 blz. 15 al. 2).

5) Men raadplege in dezelfde zin :

Rechtbank Brussel, 2e Kamer, 14 Oct. 1948, in zake Janssens t/ Van den Houte; Vrederechter Elsene, 2e Kanton. 4 Maart 1948. Tijdschrift der Vrederechters 225, Rechtbank Brussel, 2e Kamer, ter. 15 Dec. 1948, inzake Van den Broeck t/ Hermans.

Paul Pollet.

VREDEGERECHT TE TIENEN

14 Februari 1949

Vrederechter : M. Tassin.

Pleiters : Mrs Drappier en Schmit.

Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid voor de door een dier toegebrachte schade. — Paardenwedrennen.

Ingeval van door een dier veroorzaakte schade bestaat er krachtens art. 1385, B.W. een vermoeden van schuld van de eigenaar van het dier, hetwelk slechts wijkt voor het door hem te leveren bewijs, dat het ongeval te wijten is aan overmacht of toeval of aan de schuld van het slachtoffer zelf of van een derde.

De eigenaar, die zijn paard laat deelnemen aan een wedren, neemt de daaruit voortvloeiende risico's op zich.

Op de inrichter van de wedren rust de plicht, het betalend publiek op gepaste wijze te beveiligen tegen steeds mogelijke zijsprongen der paarden; heeft hij zulks nagelaten zo is hij aansprakelijk voor de ontstane schade.

In casu gedeelde aansprakelijkheid : schade voor twee derden ten laste van de inrichter van de wedrennen en voor een derde ten laste van de eigenaar van het paard gebracht.

Meeus t/ Benoît, Stas en Adams.

De vordering strekt tot de solidaire betaling door verweerders ener som van 9917,20 fr. wegens schade, veroorzaakt aan aanlegger door het renpaard van derde verweerder ter gelegenheid van een paardenwedren op 18e April 1948 te Opvelp.

Uiteenzetting der feiten volgens partijen :

Eerste verweerder Benoît had een paardenwedren ingericht te Opvelp op 18 April 1948. Het renpaard van derde verweerder, bereden door tweede verweerder, jockey van beroep, nam aan één der wedstrijden deel.

Het publiek had betaalde toegang. De ovaalvormige renbaan had een breedte van 22 m. en was afgescheiden van de toeschouwers door een afzetting van één enkele draad, uitgenomen op de aankomstlijn, alwaar de afsluiting twee draden telde. Het ongeval gebeurde op een vijftigtal meters van het vertrekpunt, hetwelk zich bevond in de rechte lijn van de baan, op ongeveer 100 m. van de eerste bocht. Het paard van derde verweerder was zenuwachtig. Een eerste vertreksignaal werd te niet gedaan. Bij het tweede vertrek vertrokken alle paarden, maar dit van derde verweerder liep plotseling door de afsluitingsdraad tussen het volk. Aanlegger werd omver gesprongen door het paard, terwijl de jockey onder het volk stortte. Aanlegger had drie ribben gebroken en moest een heelkundige bewerking ondergaan. De stoffelijke schade, opgelopen door aanlegger, is behoorlijk bewezen door de nodige bewijsschriften. Voor wat de morele schade aangaat, is gebleken dat aanlegger volledig onbekwaam bleef te werken tot 31-5-48 en dat hij veel pijn heeft moeten doorstaan, zodat het bedrag van 3.400 fr. uit dien hoofde gevorderd, niet overdreven voorkomt.

In rechte :

Tweede verweerder, de jockey, is ongetwijfeld de bezoldigde tijdelijke aangestelde van derde verweerder. Niemand beweert dat hij de minste fout begaan heeft in het berijden en besturen van het dier. Het

paard was zenuwachtig zoals meestal de volbloedpaarden, nog geprikkeld door het eerste nietige vertrek. Kort na het vertrek is het opzij gesprongen door de onbeduidende afsluiting heen en tweede verweerder heeft het mogelijke gedaan om zulks te verhinderen, zonder er in te slagen. Het is goed mogelijk, zoals tweede verweerder het beweert, zonder dat het nochtans bewezen is, dat hij enigszins gehinderd werd door een ander paard, hetgeen zich normaal zeer dikwijls voordoet bij het vertrek, daar de ruiters gedurende een honderdtal meters en meer laars tegen laars rijden.

Derde verweerder als eigenaar van het dier is volgens de algemene rechtspraak vermoedelijk in fout ingevolge art. 1385 van het burgerlijk wetboek, tenzij hij bewijst dat het ongeval het rechtstreeks gevolg was van 1) overmacht of louter toeval, 2) de fout van het slachtoffer zelf of van derden.

Van overmacht of louter toeval kan hier geen sprake zijn. De eigenaars, die hun paarden inschrijven bij wedrennen nemen hierdoor op zich de verantwoordelijkheid van de risico's, verbonden met dergelijke wedrennen; renpaarden moeten derwijze afgericht worden, dat zij niet beïnvloed worden door het geschreeuw van de menigte of de onmiddellijke nabijheid van andere paarden.

Heeft de eerste verweerder de inrichter, een fout begaan rechtstreeks in verband met het ongeval? Ongetwijfeld, ja. Hij weet dat de menigte der toeschouwers toesnelt op twee punten: het vertrek en de aankomst. Op hem rust de verplichting het betalend publiek op gepaste wijze te beschermen tegen een steeds mogelijke afwijking van paarden.

De bestendige hippodrooms zijn alle op deze twee plaatsen voorzien van een sterke ondoordringbare afsluiting van minstens een meter 20 centimeter hoogte.

Voor gelegenheidsterreinen, zoals in casu, wordt volgens gewoonte op bedoelde twee plaatsen een dubbele koord- of draadafsluiting geplaatst, de tweede op minstens 1,50 m. van de eerste. In casu bestond er slechts een draad, denklijk in zekere mate afgeduwd door de drukkende menigte, want al de getuigen, verhoord tijdens het onderzoek van de rijkswacht, verklaren eensgezind dat het paard niet over, maar door de afsluiting sprong.

Het slachtoffer beging geen fout. Een toegangsprijs werd geïnd door de inrichter en de plaats binnen de omheining, alwaar het slachtoffer zich bevond, was voorbehouden aan de toeschouwers.

Weliswaar is er altijd een zeker risico verbonden aan dergelijk schouwspel, zoals trouwens aan de meeste der sporten, maar de eerste plicht van de inrichters, die er voordeel uit trekken is toch wel, in de mate van het mogelijke te zorgen voor de veiligheid van het betalend publiek.

De onvoorzichtigheid van eerste verweerder is de hoofdoorzaak van het ongeval, zodat het billijk voorkomt hem de twee derden van de verantwoordelijkheid te doen dragen, het overige derde ten laste zijnde van derde verweerder.

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, gelet op de artikelen 2, 30, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935, beslissende tegensprekelijk en in eerste aanleg:

Zeggen voor recht: I. dat tweede verweerder geen verantwoordelijkheid draagt aan het ongeval, stellen hem dienvolgens buiten de zaak;

II. dat gezegde verantwoordelijkheid dient gedragen te worden door eerste verweerder ten belope van

2/3 en door derde verweerder ten belope van 1/3; verwijzen hen in solidum om aan aanlegger te betalen het gevorderd bedrag van negen duizend negen honderd zeventien frank twintig centiemen met de vergoedende intresten aan 4 ½ % vanaf achttiende April negentien honderd acht en veertig tot heden, de wettelijke intresten en de kosten, belopende tot heden de som van vijf honderd zeventien frank.

NOOT. — Tegen bovenstaand vonnis werd hoger beroep ingesteld.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e kanton — 21 Mei 1949.

Rechter: M. Van Nuffel.

Advocaten: Mrs P. Pollet en Van der Haegen.

Gezinsvergoedingen. — Vennoot en zaakvoerder ener P.V.B.A. — Verplichting om bijdragen te betalen.

Ingevolge artikel 25 K. B. van 22 December 1938 is de beherende vennoot van een P.V.B.A. in principe persoonlijk de bijdrage voor gezinsvergoedingen verschuldigd, zelfs wanneer de P.V.B.A. uit hoofde van zijn werk bijdragen betaalt.

Die verplichting om bijdragen voor gezinsvergoedingen te betalen is onafhankelijk van enig voordeel, dat de werkgever of de werknemers er kan bij hebben.

Onderlinge Maatschappij t/ Lucien Bogaerts.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder Vyt, te Antwerpen, d.d. 17 Maart 1949, strekkende om verweerder zich te horen veroordelen aan aanlegster te betalen voor achterstallige bijdragen van gezinsvergoedingen de som van 2.775 frank;

Aangezien verweerder besluit tot de niet-ontvankelijkheid van de eis (zonder belang);

Aangezien verweerder vennoot en zaakvoerder is der P.V.B.A. L. F. Bogaerts en C°, gevestigd Bolwerkstraat 10, te Antwerpen;

Aangezien hij tevens bestuurder is van voormelde vennootschap;

Aangezien de P.V.B.A. L. F. Bogaerts en C° als werkgeefster van verweerder regelmatig aan aanlegster bijdragen voor gezinsvergoedingen betaalt;

Aangezien artikel 25 van het K. B. van 22 December 1938 luidt als volgt:

« Worden nog met de buiten dienstverband staande arbeiders gelijkgesteld:

» a) de leden van een vennootschap van personen met beperkte aansprakelijkheid, die als beherend vennoot of onder een dergelijke benaming met het beheer van bedoelde vennootschap zijn belast »;

Aangezien ingevolge deze bepaling verweerder in zijn hoedanigheid van beherend vennoot der P.V.B.A. de bijdrage voor gezinsvergoedingen in principe verschuldigd is;

Aangezien verweerder opwerpt dat artikel 25 van voormeld K.B. de zaakvoerders der vennootschappen P.V.B.A. slechts aan de wet van 10 Juni 1937 onderwerpt, wanneer zij niet terzelfdertijd als bediende in dienstverband staan met de vennootschap;

Aangezien geen enkele wettelijke bepaling het onderscheid, dat verweerder maakt voorziet of rechtvaardigt;

Aangezien inderdaad de verplichting om bijdragen te storten voor gezinsvergoedingen geheel onafhanke-

lijk is van het voordeel, dat de werkgever of de loontrekkende er kan bij hebben;

Aangezien verweerder in strijd met zijn beweringen slechts eenmaal bijdragen voor gezinsvergoedingen betaalt, daar het patrimonium van de P.V.B.A. Bogaerts en C^o juridisch onafhankelijk is van het patrimonium van verweerder;

Aangezien het feit, dat verweerder de voornaamste aandeelhouder is van voormelde P.V.B.A., daaraan niets verandert;

Aangezien voldoende blijkt uit de voorgelegde bescheiden dat verweerder bij aanlegster aangesloten is;

Aangezien dienvolgens de eis naar voldoening van recht gerechtvaardigd is;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, recht doende op tegenspraak, verklaren de eis ontvankelijk en gegrond,

veroordelen verweerder om aan aanlegster te betalen de som van 2.775 frank, interesten en kosten.

NOOT : Dit vonnis heeft op een duidelijke wijze het samenbestaan van de twee stelsels van gezinsvergoedingen :

1° Wet van 4 Augustus 1930 op de loontrekkenden;

2° Kader-wet van 10 Juni 1937 met uitvoeringsbesluit van 22 December 1938 op de niet-loontrekkenden;

vastgesteld en beslist, dat het niet uitgesloten is dat ze beiden worden toegepast, zonder dat daarvoor twee maal bijdragen zouden moeten worden betaald.

Het aan de Rechtbank onderworpen geval was het volgende :

Een P.V.B.A. heeft een vennoot-zaakvoerder. Als werkgeefster betaalt zij aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid bijdragen uit hoofde van het werk van haar zaakvoerder (wet 4 Augustus 1930). Maar deze zaakvoerder is in zijn hoedanigheid van zaakvoerder *persoonlijk* onderworpen aan de wet van 10 Juni 1937 en moet bijdragen betalen ingevolge artikel 25 van het K. B. van 22 December 1938.

Tal van zaakvoerders weigeren dit te doen, beweerende dat de vennootschap reeds voor hen betaalt en dat, indien ze gevolg geven aan het verzoek van de Onderlinge Maatschappijen, zij in feite tweemaal zouden betalen,

Verweerder hield staande dat artikel 25 slechts van toepassing zou zijn, indien de zaakvoerder niet in dienst was van de P.V.B.A.

De Rechtbank doet terecht opmerken, dat de wet geen onderscheid maakt. Zij weerlegt vervolgens de verkeerde bewering van verweerder door vast te stellen, dat het patrimonium der vennootschap onafhankelijk is van het patrimonium van de zaakvoerder.

Zelfs, indien — zoals in casu — de zaakvoerder de voornaamste aandeelhouder is, schijnt de beslissing van de Rechtbank in rechte onbetwistbaar te zijn.

Het vonnis is ook nog interessant, omdat het vaststelt dat de verplichting om bijdragen te storten geheel onafhankelijk is van het voordeel, dat de werkgever of de loontrekkende er kan bij hebben. Sommigen hebben gedacht, dat de bijdragen vergeleken konden worden met premies, die recht geven op een voordeel. Dit is verkeerd en dit is zo waar, dat artikel 43 van de wet van 4 Augustus 1930 voorziet, dat de gezinsvergoedingen *niet* verschuldigd zijn aan de kinderen, die opgevoed worden buiten het koninkrijk.

De werkgevers moeten niettemin bijdragen betalen, alhoewel zij stellig weten dat bedoeld lid van hun personeel, dat misschien vele kinderen heeft, nooit gezinsvergoedingen zal trekken.

Zie desaaangaande twee interessante vonnissen in de zaken :

Caisse de Compensation c/ Benoit, van de Rechtbank van Luik, zetelende in hoger beroep, van 12 Januari 1937, met noot van Paul Pollet — *Journal des Tribunaux* 1937, 195;

Bijzondere Verrekenkas t/ Lammens, Vrederechter te Antwerpen, 2de kanton, 20 October 1938 — *Journal des Tribunaux* 1938, 365.

Het tweede vonnis beslist uitdrukkelijk, dat de wet op de gezinsvergoedingen toepasselijk is, zelfs indien de werkgever vreemd personeel bezigt en dat dit personeel geen recht heeft op gezinsvergoedingen.

Er zijn trouwens veel andere voorbeelden : de werkgever, die een ongehuwde bediende aanwerft, weet dat hij bijdragen zal moeten betalen, maar dat zijn bediende geen gezinsvergoedingen zal trekken; hetzelfde geldt voor een werkgever, die gehuwd maar kinderloos personeel in dienst neemt, of voor een werkgever, die gehuwd personeel heeft, waarvan de kinderen echter de leeftijd hebben overschreden om recht te hebben op gezinsvergoedingen, enz.

Men ziet dus dat het voordeel totaal uit de wet uitgeschakeld is.

Men moet zelfs verder gaan en in bepaalde gevallen voorziet de wet de cumulatie, d.w.z. het geval, dat dezelfde persoon tweemaal bijdragen betaalt. Inderdaad, artikel 1 van de samengeordende teksten (stelsel der niet-loontrekkenden) luidt : « Vallen als werkgevers onder toepassing van dit besluit de personen, die krachtens de wet van 4 Augustus 1930 verplicht zijn van een compensatiekas voor kinderbijslag deel uit te maken » onder zekere voorwaarden.

Moest de wetgever een voordeel vastgeknoot hebben aan de betaling van bijdragen, zou dit het noodlottig gevolg hebben medegebracht, dat de vader van een talrijk gezin geen werk zou vinden, daar geen werkgever zou wensen bijdragen te moeten betalen, opdat zijn personeel gezinsvergoedingen zou trekken.

De wetgever heeft daarom geen onderscheid gemaakt en in zekere gevallen de verplichting opgelegd bijdragen te betalen, zonder dat daarvoor personeel gezinsvergoedingen zou innen, of recht op gezinsvergoedingen toegekend zonder betaling van bijdragen.

Paul Pollet.

BIBLIOGRAPHIE

DE MEYER Jan. — *Crisis der europesche staatsphilosophie*. — De Staatsidee bij de Fransche Philosophen op den vooravond van de Revolutie. — N.V. Standaard-Boekhandel. — Antwerpen. — Brussel. — Gent. — Leuven. — 1949.

Heden ten dage is het stellig niet de gewoonte in de kringen, die zich bezighouden met de staatstheorie en de wijsbegeerte van het recht bijzonder de aandacht te vestigen op de staatsidee bij de Franse filosofen der 18e eeuw. Het is een verdienste te meer van de Heer De Meyer aan dit vraagstuk een proefschrift te hebben gewijd. Inderdaad, de grote problemen die ook nog vandaag in de staatsleer aan de orde zijn vinden ongetwijfeld hun oorsprong in de geweldige ommekeer welke zich tijdens de 18e eeuw in de staatsidee heeft voorgedaan, waar definitief zowel met de middeleeuwse theorie als met de middeleeuwse staatsorganisatie werd gebroken.

Al te dikwijls wordt uit het oog verloren hoe in de werken der wijsgeren uit de verlichtingsperiode soms met grote scherpte de problemen gesteld werden voor dewelke in onze hedendaagse onrustige wereld met zoveel moeite een oplossing wordt gezocht.

De grote lijnen van de leer der Franse filosofen uit de 18e eeuw zijn voorzeker gemeen goed geworden van ieder die zich met de staatsfilosofie bezighoudt, maar de detailstudie van hun inzichten wordt al te dikwijls verwaarloosd en men houdt zich al te veel aan de uiteenzettingen die desaan gaande te vinden zijn in de ontelbare werken over de geschiedenis der staatsleer.

De Heer De Meyer heeft in zijn werk het plan opgevat grondig, aan de hand zelf der teksten van de 18e eeuwse wijsgerige werken, de diepere zin op te sporen van de idealen die door deze filosofen werden nagestreefd op het gebied van het staatsrecht en zijn onderzoek brengt oneindig veel wetenswaardigheden aan de dag die van aard zijn de inzichten en de bedoelingen dezer filosofen hel te belichten.

Ten einde de juiste betekenis van de meningen der Franse filosofen uit de 18e eeuw duidelijk te doen aanvoelen stelt de auteur ze als de anti-thesen tegenover de christelijke politieke en juridische gedachtenwereld. De eerste hoofdstukken van zijn boek behandelen dan ook « figuren uit de Scholastiek », in de eerste plaats St Thomas van Aquino met zijn harmonische uitbouw ener staatsleer op bovennatuurlijke grondslag, met haar universalisme en haar klassiek begrip van het bonum commune. Na de synthese van deze leer van de Aquinaat wordt de aandacht gewijd aan de afwijkende stromingen die zich voordoen in het werk Dunſ Scotus, van Ockham, van Marsilius van Padua.

Een tweede hoofdstuk behandelt de brede overgangperiode die loopt van Machiavelli tot Hobbes en Locke en waarin ook de aandacht gewijd wordt aan de politieke aspecten van de hervorming, aan de leer Jean Bodin en van Hugo Grotius.

Over al deze schrijvers zijn reeds zo oneindig veel geschriften gepubliceerd geworden dat het niet gemakkelijk is hen op originele wijze te behandelen. Nochtans gelukt de Heer De Meyer daar volkomen in. Door middel van goedgekozen citaten, door het aanhalen van enkele historische details in verband met de betekenis van het werk dezer staatsgeleerden komt hij er toe op bondige wijze een uitstekende synthese tot stand te brengen, waarin ook degenen, die zich sedert jaren bezighouden met deze vraagstukken, nieuwe en onverwachte gegevens ontdekken.

De auteur komt tot de conclusie dat gedurende heel die lange ontwikkelingsperiode, van de 13e tot de 18e eeuw, het begrip van het bonum commune niet op belangrijke wijze zou aangetast zijn geworden. Het werd veeleer beschouwd als een begrip dat op definitieve wijze een blijvende betekenis had verkregen. Hiervan wijken enkel af Machiavelli en Locke, al wordt ook bij andere schrijvers een tendenz vastgesteld « tot verzwakking van de objectieve en finalistische grondslag van de politiek met verlegging van het accent naar meer formele en voluntaristische elementen ».

Tegenover dit historisch perspectief, getekend op rake wijze, wordt nu de staatsleer van de Franse filosofen der 18e eeuw onderzocht.

De schrijver onderlijnt in de eerste plaats het anti-religieuze karakter van de wijsgeren, die in deze eeuw aan het woord komen, waardoor ze volledig breken met het traditionele staatsbeeld. Het begrip van het bonum commune, dat in de vroegere eeuwen steunde op de godheid, wordt zuiver antropocentrisch en het hoogste goed wordt gezocht in « louter aardisch geluk ». De auteur ontleedt de evolutie van het oude begrip bonum commune tot datgene van « intérêt général », dat uiteindelijk bij Rousseau uitmondt in het begrip « volonté générale ». Het subjectivisme triomfeert;

het voluntarisme bevrijdt zich van alle finaliteit en doorheen de leer van de 18e eeuwse filosofie groeit de theorie van de moderne staat « die geheel vrij komt te staan tegenover de hiërarchische geledingen van de vroegere wereldorde ».

Deze ommekeer in de verhoudingen wordt door de schrijver toegelicht met typische gegevens uit de filosofische geschriften van de tijd, gegevens die een ontzaglijke kennis van de 18e eeuwse wijsgerige literatuur doen blijken.

Na deze algemene schets speurt de Heer De Meyer doorheen de geschriften der 18e eeuwse filosofen en staatsgeleerden de diepere betekenis na die door hen werd gehecht aan het bonum commune als grondslag van de politieke theorie. Hoe wordt door hen de laatste grondslag van het gemeenschappelijk leven begrepen, hoe zien zij de gemeenschapsvorming, wat verstaan zij door het geluk, welk is hun begrip van recht en wetgeving?

De auteur gaat dit alles na bij de encyclopedisten, bij Voltaire en Helvetius, bij de physiocaten en eindelijk bij Rousseau wiens leer, schijnbaar zo vol tegenstrijdigheden, zowel kan leiden tot extreem individualisme als tot totalitair etatisme. Het « intérêt général » volgens de leer van Helvetius en de « volonté générale » van Rousseau zijn de kernpunten geworden van de moderne staatstheorie.

Schrijver voert nu zijn onderzoek verder door na te gaan welk de verhouding is op de vooravond der Franse omwenteling van de staat tegenover de internationale gemeenschap, alsmede tegenover de lagere belangengemeenschap die zich in zijn schoot voordoen, namelijk de corporatieve organisatie. In de internationale gemeenschap is het christelijk en traditioneel inzicht in de universele verhoudingen niet volledig verloren gegaan. Er is bij de filosofen der 18e eeuw een heimwee vast te stellen naar een internationale ordening om aan de anarchie der staatssoevereiniteit paal en perk te stellen; doch ze komen op dit punt tot geen positieve oplossing. De lagere belangengemeenschappen worden door de 18e eeuwse filosofen verloochend als zijnde in strijd zowel met het algemeen als met het privaat belang. Vandaar de afwijzing van het corporatisme. « Nog maar twee soorten egoïsmen blijven geduld: dat van het individu en dat van de staat ».

Na dit uitvoerig onderzoek van de leer der 18e eeuwse filosofen in betrekking met de staatsrechtelijke vraagstukken wijdt de auteur zijn aandacht aan de toepassingsproblemen van de door de filosofen verkondigde theorie, hoofdzakelijk wat betreft het probleem van de regeringsvorm en dit van de grondrechten.

Hier is bij de schrijvers een grote verscheidenheid te ontdekken. Wat betreft de vorst en de staatsvorm vindt men oude en nieuwe ideeën ten zeerste vermengd. Zelfs Voltaire toont geen voorliefde noch voor monarchie noch voor republiek. Het verlicht despotisme en het Engels systeem hebben beide hun aanhangers. Enkel Rousseau bouwt een eigen regeringsleer op in functie van het door hem ontwikkeld begrip der « volonté générale ». De drie klassieke vormen monarchie, aristocratie en democratie kunnen in het systeem van Rousseau hun plaats vinden.

Eindelijk wordt door de auteur nagegaan hoe de 18e eeuwse filosofen de verhouding zien van de staat tot de vrijheid, de eigendom en de gelijkheid. De verschillende opvattingen van het begrip vrijheid doorheen de werken der 18e eeuwse wijsgeren worden door de auteur ontleed in al hun verscheidenheid die zich uiteindelijk oplossen in een omvorming van

de onbepaalde vrijheid tot de libertas sub lege. Zo ook voor het eigendomsbegrip doet er zich een rijke verscheidenheid van opvattingen voor, die echter voert tot het beginsel van de gelijkheid als waarborg voor vrijheidsrecht en eigendomsrecht.

In dit boek verdedigt de Heer De Meyer geen thesis; het besluit dat hij trekt is enkel een synthese van de ontleding die vooraf zijn gegaan. Hij schetst de evolutie van de meningen en begrippen en hij toont aan hoe deze zich in de rijke opbloei der 18e eeuwse wijsbegeerte hebben afgewend van het religieuze universalisme der middeleeuwen naar het anthropocentrisch staatsbegrip van de nieuwe tijd.

Dit besluit is natuurlijk geen nieuwe vondst. Zulks kon men ook niet verwachten van het doel dat de auteur zich stelt. Doch het is zonder twijfel dat de Heer De Meyer klaarheid heeft geschapen op een gebied waarop in de geesten nog zeer veel verwarring heerste. Zijn werk, dat de vrucht is van een uitgebreide en grondige studie, vindt zijn waarde juist in het nauwkeurig ontleding van de auteurs en in de klare belichting van hun bedoelingen in de revolutionaire tijd waarin ze schreven.

Daar in deze periode nog steeds de oorsprong te zoeken is van de geweldige gedachtenstrijd, die zich heden ten dage afspeelt rond het staatsbegrip, heeft de Heer De Meyer aan de wetenschap der staatsleer een belangrijke dienst bewezen door veel vaagheid op te ruimen en een rijke oogst te brengen van positieve gegevens, die ons de 18e eeuwse staatsleer in innig verband doet aanvoelen. Zijn zeer objectieve studie is een belangrijke aanwinst voor de Vlaamse wetenschappelijke literatuur.

René Victor.

PICAVET Rob. — Inleiding tot het Recht. — Syllabus van de leergang. — Provinciaal bestuur van Antwerpen. — 1949.

Deze brochure is bestemd als leidraad voor de lessen die gegeven worden door de Heer Picavet aan de studenten die te Antwerpen de Provinciale cursussen in administratief recht volgen. De auteur noemt zelf dit werkje een «pretentieloos boekje». Het heeft nochtans grote verdiensten en het is uiterst geschikt voor een eerste kennismaking met de sfeer van het recht.

Al het essentiële betreffende normatief recht en subjectief recht, de indeling van het recht en de rechtsbronnen wordt er op uiterst duidelijke wijze in uiteengezet en de voetnota's naar dewelke voortdurend wordt verwezen leggen getuigenis af van een zeer uitgebreide kennis en van een uitstekende keus.

Het is jammer dat dit werkje niet in de handel te verkrijgen is en dat het uitsluitend is voorbehouden aan de studenten van de provinciale cursussen en men mag stellig de wens uitspreken dat dit degelijk boekje spoedig in een breder kring zou kunnen verspreid worden.

René Victor.

BALIELEVEN

Conférence du jeune Barreau d'Anvers

De plechtige openingszitting van de Conférence du Jeune Barreau d'Anvers zal plaats hebben op Zaterdag 5 November aanstaande, in de Assisenzaal van het Antwerps Gerechtshof.

De openingsrede zal gehouden worden door Mr Marc Vaes.

MEDEDELINGEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift

Het verheugt ons de aandacht van onze lezers te kunnen vestigen op de verschijning van het eerste nummer van het nieuw «Algemeen fiscaal Tijdschrift», dat uitgegeven wordt onder de directie van Dr Albert Tiberghien, door het Instituut voor finacie- en belastingwezen.

Het is het eerste tijdschrift in de Nederlandse taal dat zich in ons land uitsluitend met fiscale aangelegenheden zal bezighouden.

Gezien het geweldig belang die theorie en praktijk van het fiscaal recht in de laatste jaren hebben verkregen was dit tijdschrift er nodig.

Het is de bedoeling van de redactie in een beperkte ruimte nagenoeg de volledige fiscale stof te concentreren. Fiscale studiën, administratieve besluiten en gerechtelijke uitspraken zullen kortbondig samengevat worden, zodanig dat het «Algemeen Fiscaal Tijdschrift» de spiegel zal zijn van al wat zich voordoet op het uitgestrekt gebied der fiscale wetenschap.

Op deze wijze zal het nieuwe tijdschrift volstrekt iets anders zijn dan de Franstalige fiscale tijdschriften die reeds bestaan.

Wij twijfelen er niet aan dat het met grote belangstelling in de juridische wereld zal ontvangen worden.

Hulde aan Prof. Fernand De Visscher

Op Dinsdag 27 September l.l. werd in de Universitaire Stichting een bijeenkomst belegd om hulde te brengen aan Prof. Fernand De Visscher, de gekende romanist der Universiteit van Leuven wiens werken op het gebied van het Romeins recht ver buiten de grenzen van ons land gekend en gewaardeerd zijn.

Deze huldebetoging werd voorgezeten door Prof. René Dekkers en werd bijgewoond door talrijke hoogwaardigheidsbekleders en universiteitsprofessoren.

Vele vooraanstaande romanisten uit het buitenland hadden er aan gehouden aanwezig te zijn om hun waardering voor het werk en de persoon van Prof. Fernand De Visscher uit te spreken.

Prof. Dekkers gaf eerst en vooral een uiteenzetting van de wetenschappelijke verdiensten van de gehuldigde en hij schetste het ontstaan van de «Mélanges Fernand De Visscher» die aan de geleerde werden aangeboden en waaraan een groot aantal juristen hun medewerking hebben verleend.

Daarna werd nog het woord gevoerd door Prof. Monier der Universiteit van Parijs, Prof. Imbert der Universiteit van Nancy, Professoren Duff en Jolowicz namens de Britse universiteiten, Prof. Volterra, rector van de Universiteit van Bologna, Prof. Van Oven uit Leiden namens de Nederlandse romanisten en Prof. Meyland namens de Zwitserse.

Na deze verschillende spreekbeurten werd er door Prof. Paoli in het Latijn hulde gebracht aan de feesteling.

Nadat Prof. Smets nog had gesproken namens de Koninklijke Academie van België kwam Prof. De Visscher zelf aan het woord, die op verheven wijze zijn dank uitsprak en wees op de grote genoegens die het zuiver wetenschappelijk werk aan de geleerde bezorgt. Hij wees ook op de waarde van het Romeinse recht in het geestelijk patrimonium der mensheid.

Het was een onvergetelijke vergadering waarin een keus van geleerden hun waardering deden blijken voor een van de meest vooraanstaande wetenschapsmensen uit ons land.

Vernieuwing der opvattingen omtrent misdaad en straf

Op 28 Mei j.l. is te Amsterdam opgericht een Vereniging tot Vernieuwing der Opvattingen omtrent Misdad en Straf (V.O.M.S.)

Luidens art. 3 der statuten stelt deze vereniging zich ten doel « Verbreiding, versterking en uitwerking van de gedachte, dat de maatregelen, die van Overheidswege worden genomen als reactie op gedragingen in strijd met de regels van geldend recht, gericht behoren te zijn enerzijds op beveiliging der maatschappij, anderzijds op resocialisering van de dader, een en ander met verwerping van de vergelding als grondslag van die maatregelen. De vereniging stelt zich in het bijzonder ten doel deze gedachte ook te propageren onder hen, die niet uit hoofde van beroep of werkkring bij de toepassing van genoemde maatregelen direct betrokken zijn. De vereniging stelt zich mede ten doel iedere verbetering van het strafrecht en zijn toepassing overeenkomstig deze gedachte te bevorderen. Het is niet het doel der vereniging rechtstreeks werkzaam te zijn ten behoeve van bijzondere personen. »

Over de doelstelling der vereniging vond een levendige discussie plaats. In het oorspronkelijke voorstel luidde het laatste zinsgedeelte van de eerste alinea « met verwerping van de idee der vergelding ». Dr A. Groeneveld, psychiater te Amsterdam, stelde de vergadering voor deze zinsnede geheel te laten vervallen. Hij had in hoofdzaak twee bezwaren: er zou misverstand gewekt kunnen worden, daar niet ieder hetzelfde met « vergelding » bedoelde en er ook ten aanzien van de functie der « vergelding » zeer verschillend werd geoordeeld; bovendien achtte hij het onjuist dat de vereniging zich nu reeds op deze principiële basis stelde, terwijl de betekenis der vergelding nog niet voldoende wetenschappelijk onderzocht was. Jhr. Mr P. J. W. de Brauw gaf hiertegenover als zijn mening te kennen, dat de vereniging haar waarde zou verliezen wanneer de mogelijkheid werd opengelaten, dat vergelding de basis van het strafrecht zou zijn. Dr D. Loenen merkte o.a. op dat historisch gezien het bij vernieuwing van de opvattingen omtrent misdaad en straf juist altijd om de vergelding gaat. Hij meende echter dat aan de vrees voor misverstand wellicht tegemoetgekomen kon worden. In aansluiting hierop stelde Mej. Dr E. G. Lekkerkerker voor « met verwerping van de vergelding als grondslag van deze maatregelen ». Het bestuur nam bij monde van de voorzitter, Mr A. Stempels, deze nieuwe redactie over. Mr Stempels verklaarde, dat het bestuur het geheel eens was met de bezwaren, die tegen het voorstel van Dr. Groeneveld waren geuit. Mr Stempels legde er de nadruk op, dat, hoezeer de vereniging iedere praktische verbetering zou trachten te bevorderen, het niet in de eerste plaats de bedoeling der vereniging was incidentele verbeteringen te bewerkstelligen — daaraan wordt reeds door verscheidene andere organen gewerkt — maar dat het doel is tenslotte, zij het ook wellicht na zeer lange tijd, te komen tot een volkomen vernieuwing van het strafrecht en hetgeen ermee samenhangt. Daartoe is duidelijk partij kiezen in de strijd om de principes van het strafrecht noodzakelijk. Het voorstel van Dr A. Groeneveld werd vervolgens met overgrote meerderheid verworpen.

Voor de vaststelling der statuten had Mr A. Stempels gesproken over « De attributen van Vrouwe Justitia » en daarbij o.a. betoogd, dat men bij de weegschaal niet moet denken aan het tegen elkaar afwegen van de daad en de straf, die de daad volgens het beginsel van leed om leed moet vergelden: men denke aan herstel van evenwicht, dat langs wegen van

therapie moet worden bereikt. Vergelding behelst althans enige sporen van wraak, waarmee de rechtsorde niet kan zijn gediend. Dit houde men ook in het oog bij het hanteren van het zwaard, hetgeen nooit met bloeddorst of heldhaftigheid zal mogen geschieden, doch alleen met het verstand. De blinddoek zou men moeten vervangen door een mikroskoop en een verrekijker, een mikroskoop om er de dader tot in finesses mee te onderzoeken, een verrekijker om er zijn milieu mee te onderzoeken en er de hele samenleving mee af te turen.

Voorzitter der Vereniging is Mr. E. Stempels en secretaris Mr. P. Stoffels; het secretariaat is gevestigd te Amsterdam, Vondelstraat, 30.

Is het in « Schutzhaft » nemen en houden een oorlogsmisdad?

Deze vraag is door het Bijzonder Gerechtshof te 's Gravenhage in haar beslissing van 23 Maart 1949 ontkennend beantwoord. In deze sententie overweegt het Bijzonder Gerechtshof dat het in « Schutzhaft » nemen en houden — in de meeste of zeer vele gevallen zonder vorm van proces en zonder rechterlijke veroordeling, vaak ook zonder redelijkerwijze rechtens in tijd van oorlog verantwoorde gronden — van grote aantallen (meerdere honderden) tot de Nederlandse bevolking behorende personen, van Nederlandse nationaliteit, welke « Schutzhaft » werd ten uitvoer gelegd in de meeste of zeer vele gevallen in mensonwaardige Duitse of onder Duits beheer staande kampen of instellingen, vanwaar velen nimmer zijn teruggekeerd, niet valt onder de strafnorm van Artikel 27a van het Besluit Buitengewoon Strafrecht, immers het in « Schutzhaft » nemen en houden op zichzelf, nu ten opzichte van politieke tegenstanders maatregelen van min of meer gelijke strekking ook door andere aan de oorlog deelnemende landen zijn toegepast, zij het wellicht in mildere vorm en uitvoering, niét oplevert enig oorlogsmisdrijf of enig misdrijf tegen de menselijkheid als bedoeld in artikel 6 sub b en c van het Handvest, behorende bij de Overeenkomst van Londen van 8 Augustus 1945. »

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. Jaargang 1949 afl. 32 van 24 September 1949.

Mr. H. J. Marius Gerlings, Verzoeningspogingen zonder eind. — Mr. L. Drukker, De dwangbevelprocedure.

Weekblad voor privaatrecht, notarisambt en registratie. 24 September 1949 nr. 4105.

Mr. K. Groen, Wanneer is er per postwissel, postchèque of postgiro betaald? — B. De Boer, Vruchtgebruik en de heffingen ineens. — Prof. Mr. G. De Grooth, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht. — Rechtspraak.

Tijdschrift voor bestuurswetenschappen. Mei 1949 4e Jaargang nr. 3.

J. Suetens, Voorzitter van de Raad van State; De Raad van State. — Prof. Dr. F. De Visschere: Over de vergoeding van « buitengewone » schade op grond van art. 7 van de Wet van 23 December 1946.

Tijdschrift voor sociaal recht en van de arbeidsrechten. Nr. 6 — 20ste Jaargang.

Rechtspraak.

Revue générale des assurances et des responsabilités. Nr. 5, Mei 1949.

Rechtspraak.